Universitätsbibliothek Paderborn

Expositio mysteriorum misse et verus modus rite celebrandi

Guilelmus <de Gouda>

Dauentrie, 1504

urn:nbn:de:hbz:466:1-31233

Visual Library

u as sacre ꝓphetis uestri gl'a Precapi' pussime tu

Euouae. Libera nos. Euouae

a testimonia tua dñe: ideo scrutata ē ea aīa

Declaratio sermonū tuorū illuīat: et intellcm

Os meū aperui et attraxi spūm: quia mādā

bā Aspice in me et miserere mei: scdm iudici

ū nomen tuū Gressus meos dirige scdm elo

non dominetur mei omnis iniusticia Redime

nis hoīum: ut custodiā mandata tua Faciē

tuā illuīa sup seruū tuū: et doce me iustificationes tuas Ex

itus aquarū deduxerūt oculi mei: quia non custodiu

mei ad te diluculo: ut meditarer eloq̃a tua V o
cem meã audi sc̃dm misericordiã tuã dñe: et sc̃dm
iudiciũ tuũ vivifica me A ppropinquaverũt ꝑsequẽtes
me iniq̃tati: a lege autẽ tua longe facti sũt P rope es
tu dñe: et omnes vie tue veritas I nicio cognovi de testi
moniis tuis: quia ĩeternũ fundasti ea V ide humilitatẽ me
am et eripe me: quia legẽ tuã non sum oblitus I udi
ca iudiciũ meũ et redime me: ꝓpter eloquiũ tuũ vivifica
me L onge a peccatoribus salus: quia iustificacioẽs tuas nõ
exquisierũt M isericordie tue multe dñe: sc̃dm iudiciũ tu
um vivifica me M ulti q̃ ꝑsequũtur me et tribulãt me: a
testimoniis tuis non declinavi V idi ꝑvaricãtes et tabes

Joes grenebrock

Expoſitio myſteriorum miſſe et verus modus rite celebrandi.

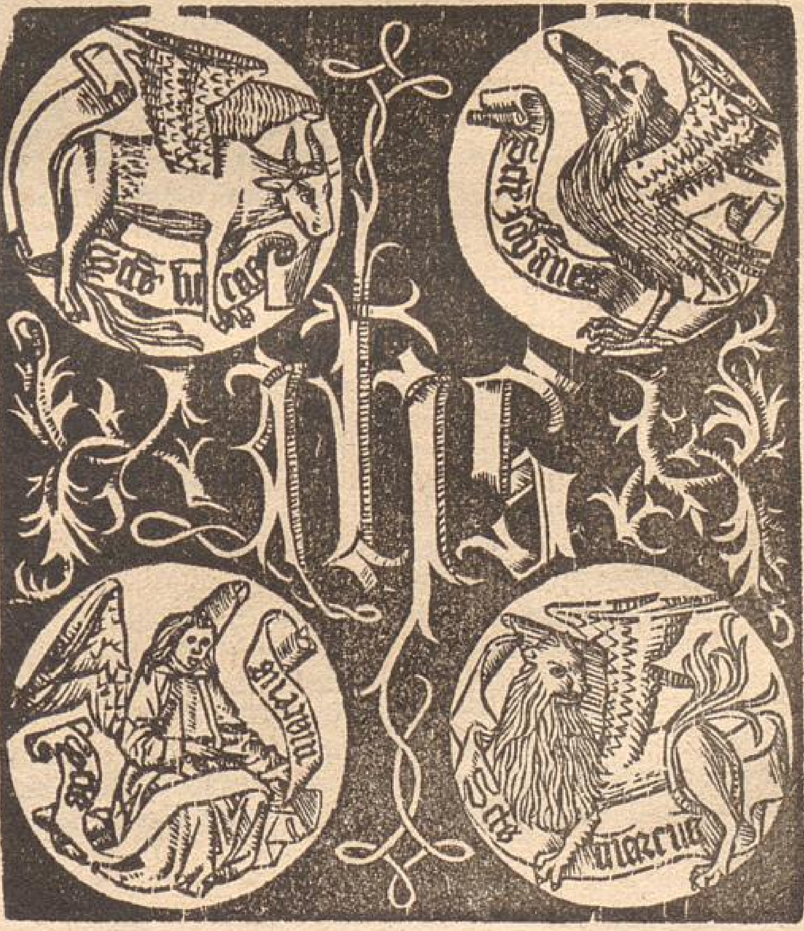

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶Tractatꝰ de expoſitōe miſſe editꝰ a frē Guil-
helmo de Gouda ordis minoꝝ de obſeruātia
Incipit feliciter.

D noticiā eoꝝ intelle
ctualem (que in myſterio miſſe agūtur) habendā ſacerdo/
tes ſine dubio ſunt obligati. Turpe eñ eſt cauſas tractan
di ius in quo verſať ignorare. Silr̄ hoc turpe eſt de quo/
libet artifice q̄tomagis de ſacerdote ignorare id circa qđ ꝯſať. Qui a
lias ſi mee videnť aſſilari q̄ꝯſiles q̄ñqꝫ ꝓut ab hoībꝫ fieri videt exercꝫ
actus ac opatur. qđ vero ſignificēt minime apꝓhendit. Aſſimulenť
etiā illis qui curāt habere folia ſine fructu arboris. ⁊ ſigna ac imagīes
rerū ⁊ eaꝝ ſignificata ignorātes: Ut ſunt exteriora apparētia geſtꝰ cor
poris ⁊ ſigna alia q̄ fieri ſolēt circa altaris ſacrificiū. Cōparanť igiť ig
norātes ſignificata ꝑ ſigna ⁊ geſtus miſſe adorātibꝫ aut honorantibꝫ
imagines ⁊ picturas neſcientibꝫ quoꝝ ſint imagines. Uñ ſumme ſtu
dendū eſt ſacerdoti ne ꝓmiſſa ignoret. qꝛ etiā de ipoꝝū ignorantia in
nouiſſimo die rōnem erit redditurus: vt Guilhelmꝰ aſſerit clunaceñ.
Aſſimulanť etiā ſacerdotes diuina myſteria celebrātes abſqꝫ eoꝝ in/
tellectu aſinis aut iumētis. panes nō ad ꝓpriū ꝯmodū. ſed ad alioꝝ
vſum portātibꝫ Quare videť neceſſariū ſumopꝫ cuilibet volēti digne
cōficere ⁊ fructuoſe immolare ſacramentū euchariſtie vt ſignata ꝑ ve/
ſtes ⁊ ſigna miſſe luculēter intelligere coneť. Ad quoꝝ noticiā pūs le
gat ꝯpilatū. Primo igiť ad ſacramentū altaris tractādū acceſſu/
rus deponat exteriorē veſtē. Cogitās ꝙ xp̄s ſeip̄m oblaturꝰ ſurrexit a
cena ⁊ depoſuit veſtimēta ſua. Joā. xiij. Et ſic ꝙ ſacerdos celebraturꝰ
debet a ſe abijcere oīa exteriora q̄bꝫ onerabať ſcꝫ ꝯgnitionū fantaſias
importune ſe ingerētes. ⁊ affectōes ex hūana neceſſitate exurētes: vt ſi
cut ſpōſa xp̄i dicat Expoliaui me tunica mea quō induar illa Et vt h̄
facere valeat roget deū dicēs. Exue me dñe veterē hoīem ⁊c̄. Scđo
lauet manꝰ Cogitās ꝙ Jeſus depoſitis veſtimētis cepit lauare pedes
diſcipuloꝝ. ⁊ roget eū vt etiā ſuos digneť lauare pedes lutoſos. id eſt
affectus: vt dicere valeat vt mūda ſpōſa Laui pedes meos quō iterū
inqnabo illos Cāti. v. Et ergo lauādo manꝰ. i. opa immūda. ⁊ pedes
id ē affectꝰ debet ꝯteri interiꝰ ꝑ cordis ꝯpūctōem ⁊ dicere. Lauabo in/
ter innocētes manꝰ meas ⁊c̄. cū orōne. Largire q̄ſumꝰ dñe ſenſibꝫ no/
ſtris: vt ſicut hic exteriꝰ abluunť ⁊c̄. Tercio accedat ad gradus altaris
tribꝫ vicibꝫ dñicā orōnē cum magno timore ⁊ tremore ex humilitate
Cogitans ꝙ Jeſus cepit pauere ⁊ triſtari dicens, Triſtis eſt aīa mea

vſq3 ad mortē. ꝛ ꝓcidit in faciē ſuā orans nudo capite trib⁹ vicib⁹. ꝛ fa
ctus in agonia ꝓlixius orabat. Et apparuit ei angelus cōfortans eū et
factus ē ſudor eius ſicut gutte ſanguinis decurrētis in terrā. Sic ſimi
liter trib⁹ vicib⁹ roges eū vt etiā tibi mittat angelū ſuū. qui te ↄfortat
ad hoc ſacrificium peragendū. Aut cogites hec ꝑdicta omiſſis dñicis
orationib⁹ Quarto accedat ad altare cogitās q̄ Jeſus ꝓceſſit obui
am iudeis dicens. Quē queritis ꝛc̄. oſculās altare. ſignificās q̄ iudas
oſculo tradidit Jeſum. Et induit ſe ſuꝑhumerale cū funiculis ſtrin-
gens ſe circa collū ꝛ per mediū corporis. cogitans q̄ chriſtū Jeſum ca
ptū iudei ligauerūt cordis ſic ꝑ mediū corporis ꝛ circa collum. ꝛ coo-
peruerūt in nocte in domo cayphe faciē eius ꝑcutiētes eū dicebāt⁹ pro
pheriſa qs eſt q̄ te ꝑcuſſit. Matthei. xxvi. ꝛ legat ſic Humeros meos
et pectus meū dñe ſanctiſpūs grā ꝓtege ꝛc̄. Quinto induat albam
cogitās Jeſum indutū veſtē albā deriſoriā ab herode ꝛ tanq̄3 fatuum
ab eo ꝛ a ſuis deriſum. ꝛ ſic in alba veſte ad pylatū remiſſum. Lu. xiij.
Et ſignificat q̄ ſacerdos debet eſſe mūdus tanq̄3 de baptiſmo denuo
dealbatus conſurgens Et tunc oret ſic Omnipotens ſempiterne de-
us te ſuppliciter ꝛc̄. Sexto ſuccingat hāc albā (quā indutus eſt) zo
na ſiue ſuccinctorio circa lūbos cogitās Jeſum ad colūnam ligatum ꝛ
flagellis flagellatū. Joā. xi. Et ſignificat q̄ renū incentiua ꝛ luxurie li
bidines in eo reſtringēda ſunt. Erūt em̄ lūbi eius ꝑcincti inſtar filioꝝ
iſrael. qui comeſturi agnū paſchalē erant ſuccincti. ꝛ calciati pedibus
quaſi preparati ad tranſeundū de hoc mundo. Sic em̄ quaſi ad men
ſam accedendum eſt cum hac oratione Accinge gladiū tuum ſuper fe
mur tuum Septimo induit manipulum in ſiniſtro brachio, cogi
tans Jeſus funiculū (q̄ fuit ligatus in flagellatōe) portabat in brachio
ſiniſtro cū dederunt ei coronato corona ſpinea arundinem in dextera
et orans dicet. Dirūpe dñe oēs laqueos ſathane ꝛc̄. Octauo indu
it ſtolā3. crucē ſignantē. q2 ſicut ſacerdos ſtolam in ſcapulis portat. ita
chriſtus crucem in ſcapulis ad montē caluarie baiulauit. Et oret ſic
vt ſequit̄ Jugū tuū dñe ſuaue ē. ꝛ onus tuū leue ꝛc̄. Nono induit
caſulā ꝛ cogitās q̄ milites pylati ip̄m deridētes tāq̄3 volentē regnare
purpureā veſtē induerūt. Joā. xix. Et tūc petat ꝛ oret Deus creator to
cius creature dignare me. Decimo ſacerdos portat in capite coro
nā q̄ ſignifiat regalē dignitatē ſacerdotū ſi ſacerdotal'r vixerit. ꝛ cogit3
chriſtū deriſorie corona ſpinea coronatū Et ſic p3 q̄ ſacerdas oblatu-
rus ſacrificiū altaris gerit ꝑſonā xpi. ꝛ ergo eiuſdē xpi (q̄ fuit ſacerdos
ſeip̄m offerēs in ſacrificiū) armis induit̄ Dū ſacerdos veſtē deponit
exteriorē legit. Jeſu bone ſicut teip̄m cena fcā ad mortē oblatur⁹ veſti
mēta depoſuiſti. ita ꝑſta mihi ſenſus meos exteriores a tpalib⁹ retra-
here. ꝛ ad iteriora ꝛ eterna ī vnū recolligere. ꝛ ſic exvita veteris hoīs ir-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nouū trāſfoꝛmari q̄ ſc̄m deū creat᷒ ē Qui viuis ¶Dum lauat manus
Jeſu bone ſicut ex tua nimia humilitate nō dedignatus es diſcipulo/
rū tuoꝝ pedes lauare lutoſos, ita cōcede mihi cogitatōes affectionū
pedes ac manus calidis abluere fletibꝫ cōpunctōis. Qui viuis. ⁊c̄.
¶ Collecta ſiue orō dicēda qn̄ ſacerdos celebraturus aſcēdit ad altare
et ipm̄ oſculat᷑. Jeſu bone(q̄ a iuda te tradi oſculo in manus pctōꝝ ꝑ/
tuliſti)da mihi dulcedinē amoris tue inſpiratōis oſculari vt ſentētiā
in ſpū cōtra ſit grā in labijs tuis diffuſa. Qui viuis. Qn̄ ſacerdos
induit ſe ſcapulari cū funiculis ſe ſtringens. ¶ Jeſu bone(qui iniquoꝝ
manibꝫ dire ligari inſtar latronis voluiſti)dirūpe queſo vincula pecca
toꝝ meoꝝ. ⁊ tibi ſacrificabo hoſtiā laudis ⁊ nomē dn̄i inuocabo Qui
viuis. ¶ Jeſu bone q̄ colaphiſari ⁊ immūdis ſputis pulcerrimā faciem
tuā(in quā deſiderāt angeli ꝓſpicere)voluiſti maculari cedi ac velari
illumina oculos meos ⁊ reſpice in me oculis tuis miſericordie, quibꝫ
Petrū ter te negantem reſpexiſti, ne vnq̄ȝ obdormiam in morte, neq̄
dicat inimicus meus ꝑualui aduerſus eū. Qui viuis ⁊ regnas ⁊c̄.

¶ Dum albam induit

Jeſu bone qui hora ꝑma diei pro me pilato preſidi preſentari ⁊ fal
ſiter accuſare voluiſti, ⁊ a pilato ad herodē mitti, ⁊ ab eodem ⁊ exerci/
tu eius derideri, ⁊ in veſte alba illudi, ⁊ ſic ad pilatum remitti da mihi
mundi huius prudentiam. que ſtulticia eſt apud te declinare, ⁊ te
agnum in ſtolis albis ſimplicitatis ⁊ puritatis ſequi quocunq̄ȝ ieris.
Qui viuis ⁊ regnas ⁊c̄.

¶ Dum ſe zona ſuccingit

Jeſu bone, q̄ hora tercia ꝓ me iudeis latronē barrabā dimitti petē/
tibꝫ voluiſti reprobari, ⁊ ad colūnā funiculis dire ligari ⁊ flagellis ce/
di, ita vt in corꝑe tuo a planta pedis vſq̄ȝ ad v̄ticē capitis tui nō erat
ſanitas, corripe me tu iuſte in miſericordia, qua nullū teſtimonium a
moris dei credimus nec certius in hac poterit haberi vita. Qui viuis.

¶ Dū manipulū in ſiniſtro brachio induit

Jeſu bone, q̄ funē quo fuiſti ad colūnā in flagellatōe ligatus in ſi/
niſtro brachio deferre, ⁊ arundinē ꝓ ſceptro voluiſti(in dextra deriſo/
rie tibi dari)da mihi funē pctōꝝ meorū quibꝫ circūplexus ſum in ſini
ſtra deteſtatōis ⁊ contritionis deferre, vt arundinē ſiue palmam victo
rie in dextra te merear ſuſciꝑe ⁊ geſtare Qui viuis ⁊c̄.

¶ Dum ſtolam induit

Jeſu bone q̄ hora diei ſexta crucē ꝓprijs humeris ignominioſe ad
montē caluarie depreſſus ⁊ inclinatus ⁊ cruentatus voluiſti baiulare
da mihi ſic intrepide crucē penitētie quotidie baiulare vt ad te montē
eterne beatitudinis merear ꝑuenire Qui viuis ⁊c̄.

¶ Dum caſulam induit

Jeſu bone. qui veſte purpurea lacerata ꝛ deriſoria indui a iudeis
ſic miſerabiliter coronatus. ꝛ tanq̄ abbomiabilis ꝛ leproſus voluiſti
preſentari. intime te depcoꝛ vt illā mirabilē vultus tui formam cordi
meo perſpicaciter impꝛimas. ꝛ ardenter infigas qualem viſus es illa
hoꝛa habuiſſe Qui viuis ꝛc̄.

¶De coꝛona quā pꝛeſbyter in capite defert.

Jeſu bone rex celeſtis. q̄ caput tuū ſcm̄ plus q̄ mille pūcturis coꝛo
na de ſpinis voluiſti vulnerari. fac me ſpinis cōtritōis in cōſciētia dig
ne cōpungi: vt a te merear in celeſtib̄ coꝛonari Qui viuis ꝛc̄.

¶In pꝛeparatione calicis

Cū impoſuerit aque tres aut duas guttas in vnū dicet De latere
dn̄i nr̄i Jeſu chꝛiſti exiuit ſanguis ꝛ aqua. quē p̄cioſiſſimū liquoꝛē illi
us deifici lateris influi peto in coꝛ meū in hoc ſtupēdo ſacrificio vt di
gne merear cōficere ꝛ veraciter ꝑficere Dicturus cōfiteoꝛ p̄us an̄ al
tare parū flexis genib̄ legat deuote ꝛ attente. Ueni ſancte ſp̄us reple
tuoꝝ ꝛc̄. vt velit in eo accēdere ignē amoꝛis. quo poſſit pctā in cōfeſſi
one fienda cōburere. Un̄ ſicut acceſſurus Aaron ad ſcā ſcōꝛum pꝛius
vitulū pꝛo pctō obtulit. Leui. ix. Et in ſanguie eius digitū tinxit Sic
ſacerdos euangelicus legit cōfiteoꝛ an̄ miſſam. ꝛ offert vitulū id ē ſpm̄
contribulatū. coꝛ contritū ꝫ doloꝛe pctōꝝ. qd̄ deus nunq̄ deſpicit ꝛ in
ſanguie chꝛiſti tinget digitum id eſt affectū cum interioꝛi doloꝛe con
tritionis ꝛ cōpaſſionis ſanguis chꝛiſti fuſi pꝛo pctis nr̄is. q: eius ſang
uine mundanꝫ cōſciētie noſtre Poſt accedat deuotus ad altare tā
q̄ holocauſtū igne diuini amoꝛis accēſum. Et oſculeꝫ altare id ē chꝛi
ſtū crucifixū ꝑ altare ſignatū Ipſe eni ē altare ad qd̄ ſacerdos celebra
turus intrabit. ꝛ tūc dicat Oſculeꝫ me oſculo oꝛis ſui. i. dulcis eius a
moꝛis inſpiratōe Et dū imaginē crucifixi oſculaꝫ cogitet ꝙ oſculatur
vulnus lateris Jeſu ꝛ impꝛimit os ſuum in vulnus lateris eius. ꝛ ipſe di
cet tibi. Uulneraſti coꝛ meum ſoꝛoꝛ mea ꝛc̄. Iſtis ſic ꝑactis ſequi
tur officiū miſſe. Un̄ tota vita chꝛiſti in hoc ſeculo quaſi vna ſolēniſſi
ma miſſa fuit. q: omnia (que chꝛiſtus fecit aut paſſus eſt) nobis in me
moꝛia fuerūt. Et ergo tota miſſa eſt rep̄ſentatiua totius vite chꝛiſti.
Uita p̄cedens paſſionem eius rep̄ſentaꝫ vſq̄ ad canonē ſcꝫ Te igiꝫ. ꝛ
ibidem rep̄ſentatur paſſio eius vſq̄ quo dꝛ Pax dn̄i ſit ſemꝑ vobiſcū
ibi rep̄ſentatur eius reſurrectio. ꝛ fit cōſequenter memoꝛia incarnatio
nis Ante introitum miſſe.

¶In introitu miſſe ꝛ in pꝛincipio cogita ac diligenter mente
peracta ꝛ oꝛa.

Pater in diuinis iuſticia ſua exigente contra me moꝛtis tulit
ſententiam. Geneſis. ij. Quacunq̄ die comederis de fructu
ligni ſcientie boni ꝛ mali moꝛte moꝛieris Audiuit hoc vnigenitus pa

tris ꝛ exijt de ſinu patris naturam noſtre mortalitatis induens. aſp/
ſus cinere. carens veſte. nudus pedes. flens ꝛ eiulans ꝙ damnat⁹ eẽm
ego ſeruulus. Sed pater miſericordia motus ex ineffa bili charitate
tradidit pro me filium ſuum vnigenitum dicens mihi. Accipe filium
meū ꝛ da eū pro te. Filius vero (qui ꝑpetua charitate me dilexit) mihi
dixit Accipe me ꝛ redime te. ꝛ da me ꝑ te Etiā pater miſericordia mo
tus ꝓpter nimiū deſideriū ꝛ clamorē patrū ꝛ ꝓphetaꝝ in limbo. ꝛ preci
pue btē Marie virginis affectū Nā in aduentu angeli eā ſalutantis
inclinatis genib⁹. ꝛ eleuatis puris manib⁹ erectis in celū oculis ad pa
trē miſericordiaꝝ totā in deū eleuatā ꝓ incarnatōne ſui filij deuotiſſi
mas p̄ces cū lachrymis fudiſſe credimus: vt dicit Albertus magnus
Mittit͛ igit͛ altiſſimus filius ab arce patris ad ꝟginē Mariam ad
maximā ꝛ extremā humiliatōem. qꝛ deus quo nihil ē ſublimius con
iungit͛ limo nrē mortalitatis. quo nihil eſt vilius Intrauit in vterum
virginis Marie in quo hō factus eſt inſtar pomelli nouē requeuit mē
ſib⁹ cōſtrictus ꝛ ꝯuolutus. Etiā vt alter ſampſon in ſpōſe ſue gremio
ex nimio amore infatuatus fortitudine ſua p̄uatus eſt. ꝛ hoc notat in
troitus miſſe id ē hoſtie ſiue filij dei miſſio in vteꝝ virginis

¶ Seqt̄ur verſus ſiue potius pſalmus

Uerſus. qꝛ puer ꝟtit ſe ab vtero matris ꝛ venit in mundū ꝛ cogita
ꝙ chriſtū videas naſcentē ex vtero virgīs in nocte. qꝛ puero nato in di
uerſorio de virgine Maria in ſtabulo fetido iacenti. ꝛ mēbra ſua ex
frigore cōtrahēti. Iuxta illud p̄s. Et factus ſum ſicut vter in pruina
angeli pſallebāt. ꝛ Maria ipm adorabat. ꝛ lacte ſuo ipm nutriebat.
Et nos merito patri ꝛ filio ꝛ ſpiritui ſancto gloriā inferimus. dicētes
cōiter Gloria pri. eo ꝙ incarnatōem filij opati ſunt pater filius ꝛ ſpiri
tus ſcūs. ideo ſtabimus nos tremuli eiſdē inclinātes Sicut erat in p̄n
cipio ꝛc. Hic nota pias lachrymas quas chriſtus infans mox natus
pro pctis nris emiſit. deplorās miſeriā hūane cōditōis. ꝛ ſic nulla vi/
det͛ ei cōpetere glā que eſt clara cū laude leticia. ꝛ tñ eſt ſibi gloria. ſi/
cut erat in p̄ncipio. ita nūc ꝛ ſp ꝛ in ſecula ſeculoꝝ. qꝛ fuit cōphenſor ꝛ
viator. Etiā pias lachrymas ꝓ nobis emiſit: vt nos in ſuū accenderet
amorē. Quē mater pānis inuoluēs. ꝛ ſtricta ligās faſcia. vberibus. la
ctās ꝟginē in p̄ſepio reclinauit Cogita ꝙ Ieſum in p̄ſepio videas ia/
centē ꝛ vagientem ¶ Repetitio introitus

Nota circumciſionem que facta eſt die octaua. eo ꝙ octaua dies
eſt repetitio prime diei. Hic mente conſidera paruulum Ieſum
immo eternum dei verbum pre dolore vulneris circunciſionis miſer
rime vagientem. O quanta compaſſione viſcerum et effuſione la/
chrymarum virgo mater niteba tur blandiri paruulo. Et ipſum plo/
rantem conſolari. Et confoueri vberibus et ſanctis brachijs pvſſi/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

me ſtringere ⁊ in eius dolore trãſfigi, immo quelibet guttula ſanguis
Jeſu fuſi, ac lachrymaꝝ fuit vulnus in corde matris Marie virginis
Et potuit dicere vt vxor Moyſi circũciſo vteri filio ſuo Spõſus ſan
guinũ tu mihi es. ¶ Kyrieleyſon ter

Hic petit aduẽtus chriſti ſpũalis in mentẽ. Et ſonat. Kyrieleyſon
id ẽ dñe miſerere/ q2 pueri cito remittũt offenſas. ⁊ cito dãt etiã ꝑcio/
ſiſſima Et q2 dñs ſm̃ Dionyſiũ ẽ nomẽ ſuppõnis q̃ conſiſtit in tribus
Uno mõ eſt nomẽ honoris ⁊ dignitatis. Scđo mõ eſt nomen ditiſſi
me poſſeſſionis. Tercio mõ ẽ nomẽ fortitudinis ⁊ ꝟtutis Nos aũt
per pctm̃ triplicẽ incidimus miſeriã, ſcꝫ ſubiectõem ſeruitutis pcti. qa
qui facit pctm̃ ſeruus ẽ pcti Et ſic clamamus nri miſerere. Scđo inci/
dimus paupꝛtatẽ boni gratuiti. Trenoꝝ. iij. Ego vir vidẽs paupꝛtatẽ
meã. Sup quo clamamus nri miſerere. Tercio incidimus cõculcatõ
nem a demonibꝫ viliſſimis. Trenorũ vltimo. Serui dominati ſunt
noſtri. Pſalmiſta. Cõculcauerũt me inimici mei tota die Et ſic clama
mus noſtri miſerere ¶ Chriſteleyſon ter

Chriſtus id ẽ vnctus oleũ. i. ſãnguis chriſti ẽ nutritiuus. q2 dulciſ
ſimi guſtus eſt. Unctio olei tria facit. q2 vngit lucet ⁊ paſcit ſm̃ Hie
ronymũ ⁊ Bernardũ. Ungit enĩ grã ſacramẽtali. Eſa. lxi. Spũs do
mini ſup me, eo ꝙ vnxit me. Et hoc ꝓpter defectũ vulneris pcti incõcu
piſcibili ⁊ iraſcibili quẽ ex pctõ incidimus. Scđo oleũ lucet ꝟtute in/
tellectuali. ⁊ hoc cõtra vulnus ignorãtie in intellectu. Tercio vero pa
ſcit gratia ꝟtutis moralis. ⁊ hoc contra vulnus inſipiditatis boni ce/
leſtis. Hec igitur tria vulnera in nobis ſentientes clamamus ad pue
rum Jeſum. ¶ Kyrieleyſon ter.

Kyrieleyſon ſm̃ Ambroſiũ id eſt dñs eſt nomẽ ptãtis. Poteſtas
aũt vt dicit Dionyſius in celeſti hierarchia habet tria facere. Primo
eſt vltrix iniqtatis ꝑ iuſticie vindicatõem. ⁊ ſic ſentientes nos reos pe
timus nri miſereri, vt nõ ſm̃ iniqtates noſtras retribuat nobis Scđo
poteſtas eſt cõpꝛeſſiua male volũtatis ꝑ ſeueritatẽ. ⁊ ſic clamamus no
ſtrã voluntatẽ rebellẽ cõpꝛimi ad bonũ ſine ira ⁊ furore ⁊ noſtri miſe
reri. Tercio ptãs eſt defenſiua virtutis ⁊ bonitatis ꝑ legis eqtatem. ⁊
ſic ſentiẽtes ꝙ ea (que in nobis ſunt legi cõſentiẽda) nõ ſunt libera· cla/
mamus kyrieleyſon. id eſt miſerere nobis puer Jeſu.

¶ Gloria in excelſis deo.

Sacerdos hoc ſolꝰ dicẽs tipũ gerit angeli. q̃ in natali dñi paſtori/
bus dixit. Annũcio vobis gaudiũ magnũ qđ erit omĩ ꝑplo. Luce. ij.
Sacerdos dr̃ angelꝰ exercituũ dñi. Matthei. ij. Chorus reſpõdens
et ꝓſequẽs gerit ꝑſonã multitudinis. q2 dr̃ ibidem. Facta eſt cũ ange/
lo multitudo celeſtis exercitus laudantiũ ⁊ dicentiũ. Gloria in excel
ſis deo, Et in terra pax hominibꝫ ⁊c̃· Et venerũt paſtores ⁊ inuenerunt

Mariā ⁊ Joſeph ⁊ infantē poſitum in p̄ſepio ⁊ reuerſi ſunt paſtores
glorificātes ⁊ laudātes deū Qđ nos etiā faciamus vna cū maria ma
tre ieſu dicentes eidem puero eo q̄ incarnatus ſit. Laudamus te
deū. q̄ꝛ in ſe infinite bonus eſt, ⁊ leua manus q̄ꝛ fit aliquo ſigno exteri
ori coram multis. Benedicimus te. Benedicit creatura creatori
quādo cū corde ⁊ ope laudat ⁊ oē bonū qđ habet ei aſſcribit. Ado/
ramus te. Inclina. q̄ꝛ adoratio includit reuerentiā ꝑ deuotōnem q̄
eſt pius ⁊ humilis affectus mentis. humilis quaſi humi id eſt terre in
clinatus Reuerētia ē honos q̄ cū pauore exhibet Glorificamus te
Leua Glorificare ſupaddit frequētiā laudis. q̄ꝛ glā ē frequens fa
ma cū laude noticia, ⁊ eſt in ſanctis in p̄mo. Creatura rōnalis creata ē
ad glām dei. Aplus. Omnia ad dei gloriā facite id ē deū glorificate
in omnib9. Itē ad laudanduʒ deū. q̄ꝛ ipſa laus dei eſt nrā btitudo ad
ſeruiendū deo ad cōtemplandū deū Grās agimus tibi ꝑpter ma/
gnā gloriā tuā. Inclina Gratias agimus propter cōmunicationeʒ
beneficiorū nobis cōmunicatoꝝ. ⁊ p̄cipue q̄ꝛ incarnatus eſt Domi
ne deus rex celeſtis deus pater omnipotens. Domine fili vnigeniti ie
ſu chriſti. Spūs ⁊ alme orphanoꝝ paraclite. Domine deus agn9 dei
filius patris. Primogenitus marie virginis matris. Qui tollis pctā
mundi miſerere nobis. Tunde pectus. Qui tollis pctā mundi ſuſci/
pe deprecationem noſtram. Ad marie gloriam. Qui ſedes ad dexte/
rā patris miſerere nobis. Tunde pectus. Qm̄ tu ſolus ſanctus Ma
riā ſanctificans. Tu ſolus dn̄s Mariā gubernās. Tu ſolus altiſſi/
mus Mariā coronās Jeſu chriſte. Inclina. Cum ſancto ſpiritu in
gloria dei patris Amen. Deinde ſacerdos cōmunis mediator in/
ter deum ⁊ populum vertit ſe ad populum dicens ſonora voce Domi
nus vobiſcum. annunciando populo q̄ dominus ſit cuʒ eis per incar
nationem qui eis promiſſus eſt olim in prophetis. ſicut ſtella annun/
ciauit tribus magis natiuitatem chriſti Et etiam quia per mentis col
lectionem ad deum dn̄s cepit eſſe cuʒ fidelibus. Et reſalutatur in cho
ro. Et cum ſpiritu tuo. Quia ſacerdos ſtans ante altare totus debet
eſſe in ſpiritu ⁊ nihil ſentire de corpe. Et hoc figuratur Geneſis. xxij.
vbi Abraā prexit immolare filium. ⁊ dixit ad ſeruos ſuos. Expectate
me hic cum aſino ego ⁊ puer illuc vſq̄ properātes ⁊c. Serui ſunt ſol/
licitudines et cure de neceſſarijs huius vite Aſinus autem animal eſt
pigrum corpus. Puer vero eſt ſpiritus purus. Patriarcha autem eſt
loco offerentis. Et ergo ſacerdos oblaturus filium dei debet cum ſolo
ſpiritu accedere.

¶ Oremus

Inclinando dicimus. ⁊ ſignificat q̄ tres magi procedentes adoraue
runt puerum Jeſum in diuerſorio et gremio matris.

¶ Collecta.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

·Collecta dicitur. qꝛ petita populi colligit. que ſacerdos ↄſcius ſe/
cretorum colligit ⁊ offert deo. Thobie. xij. Quãdo orabas cũ lachry
mis ego orõem tuã obtuli dño hec ait angelus: Sed ſacerdos ange/
lus exercituũ dñi dꝛ. Etiã dꝛ collecta ſignificãs corpus myſticũ qđ ſic
in vnũ ↄmiſcet. ſicut corpus xpi ex multis granis. ⁊ ſanguis chriſti ex
multis vuis. nulla aũt ſunt opa maiora dñi q̃ incorporari xpo. Et vt
in pluribus ſub numero ternario collecte dicũtur. quia tres magi tria
munera obtulerũt ſcꝫ aurum thus ⁊ mirram. Et nos debemus illi of
ferre cũ memoria p̃me collecte aurũ dilectionis ⁊ amoris feruẽtibꝫ de
ſiderijs ad deũ. Nõ eñ eſt vox ieſu audibilior q̃ feruens deſiderium
ſui. cuius amor ad nos ſupueniẽs eſt infinitus Scđa collecta offertur
inſtar thuris redolentis id eſt deuote orõis ex ignito fumo cordis ad
deũ aſcendentis. Pſalmi. xliij. Dirigat oratio mea ſicut incenſum in
conſpectu tuo. Tercia collecta dꝛ ad inſtar mirre in memoriam ama/
riſſime paſſionis qua aĩa eius ab inſtãti ↄceptõnis ſue fuerit repleta
Canticoꝝ. ij. faſcipulus mirre dilectus meus mihi inter vbera ↄmo
rabitur. Cõcludit aũt. Per dñm nrm ieſum xpm. qꝛ Joannis. xv. dꝛ.
Quicq̃d petieritis patrẽ in noĩe meo dabit vobis. Jn merito eñ eius
exaudimur ⁊ nõ in merito noſtro. ⁊ tũc ſis attẽtus q̄ deuote ⁊ cũ reue
rentia noĩs hoc dulce nomẽ Jeſus ⁊ deuotionem ab eo accepturus ſis
ſingulariter recolens ⁊ q̄ ſis indignus pferre hoc dulce nomẽ Jeſus.

¶Epiſtola.

Sponſus miſit ſponſe litteras per pphetas. ⁊ ergo interdũ legũtur
prophetie. Jam vero tpe gratie pſonaliter venit xpũs ſponſus pſenta
ri ſe in templo ſponſe ſue. Jn teſtimonium vero q̄ iam venit nobis le/
guntur epiſtole ⁊ lrẽ teſtimoniales apoſtolorũ: vt ſunt actus apoſtolo
rum epiſtole canonice. precipue epiſtole Pauli. qui annũciauit vbiq̄
chriſtũ veniſſe dicẽtem. Ecce ego qui loq̄bar olim in pphetis aſſum in
humanitate. Deſideratus igit ieſus a patriarchis ⁊ prophetis venit
ad templum ſanctum ſuũ ⁊ oblatus eſt in aram noſtre redemptionis
Unde Jeſus iuuenis ſponſus voluit ſponſe ſue eccleſie preſentari. an
placeret ei ſponſalia cũ eo cõtrahere. que eccleſia per os Simeonis ap
probauit. ⁊ tanq̃ ſponſum promiſſum libens ſuſcepit. Et ergo canit.
Suſcepimus deus miſericordiam tuam in medio templi tui. Et Je/
ſus obtulit ſe ſponſe ſue ad amplexandum Et ſimeon in pſona eccleſie
accepit eũ in vlnas ſuas tanq̃ ſponſum videns promiſſum. Adorna
ergo thalamũ tuũ ſyon ⁊ ſuſcipe ieſum ſponſum tuũ. Jn huius ſignũ
ſacerdos legẽs epiſtolã extẽdit brachia ſua ſuper libꝝ in pſona eccleſie
ac ſi velit amplectere Jeſum. ⁊ vt alter ſimeon accipiet eũ in vlnas ſu/
as brachijs amoris. Et ergo finita miſſa ⁊ p̃guſtato parũ de dulcedi
ne eius cupit mori legens. Nunc dimittis ſeruum dñe ⁊c̃. Pro mõ ve

ro legendi epiſtolã nota ſm Albertũ de myſterio miſſe. q̃ ſubdiacon⁹
in legẽdo epiſtolã in ſolẽnitate aſcẽdet in locũ altũ ſignificãs q̃ oĩs do
ctor in alto debet ſtare ꝟtutis/ Neemie. viij. Stetit aũt Eſdras ſcri/
ba ſup gradũ igneũ quẽ fecerat ad legendũ Vertit aũt ſe in legẽdo
ad orientẽ ſignificãs q̃ adhuc ampliore indiget luĩe. Zacha. xiiij Sta
bũt pedes ei⁹ ſup mõtẽ oliuaꝝ ad orientẽ Legẽdi modus Primo q̃
legat diſtincte apte. Neemie. viij. Legerũt in libro diſtincte ad intel/
ligendũ. Scd̃o legat deuote. Viere. ij. fact⁹ ẽ ſermo dei in corde meo
quaſi ignis eſtuãs. Tercio q̃ legat clara voce. Eſaie. xv. Et eleuabũt
vocẽ ſimul laudabũtq; oculo ad oculũ. ¶ Graduale.

Graduale ſignificat q̃ Maria timore herodis gradit̃ ſiue egreſ/
ſa ẽ in egyptũ cũ puero ieſu. ꝛ ibi degẽs vſq̃ ad mortẽ herodis. O dul
cis puer ieſu cũ adhuc iuuenis dulcia matris vbera ſugẽs. tutus nõ fu
iſti a pſecutoꝝ gladijs. Apparuit eñ angelus dñi Joſeph dicẽs Sur/
ge ꝛ accipe pueꝝ ꝛ matrẽ eius ꝛ fuge in egyptum. ¶ Verſus.

Verſus ſignificat reuerſionẽ ieſu de egypto in iſrael. Matthei. ij.
Defuncto herode apparuit angelus dñi in ſomnis ioſeph dicẽs Sur/
ge ꝛ accipe pueꝝ ꝛc. ꝛ vade in terrã iſrl'. Et anno. xij. erat dolẽter a pa
rentib⁹ queſitus p triduũ ꝛ in tẽplo inter doctores inuẽtus. ꝛ erat. ſub
ditus parẽtib⁹ ꝛ habitauit in nazareth. ¶ Alleluya.

Jeſus exuẽs veſtes ſuas nudus baptiſat̃ a Joãne in aquis iordo/
nis preparans ſponſe ſue aquas ꝛ ſanctificans eas tactu ſue ſanctiſſi/
me carnis. in q̃bus lauãda eſt aĩa a maculis pctõrum ꝛ deſponſabat ſi
bi eccleſiam. Nã fide ꝛ baptiſmo deſpõſant̃ aĩe infantiũ dño. Jdeo ca
nit eccl'a. Hodie celeſti ſpõſo iũcta ẽ eccl'a qñ in iordane lauit eius cri
mina. Et cogita cũ dolore q̃ ſepi⁹ violaſti fidẽ quã dño pmiſiſti dicen
do. Abrenũcio diabolo ꝛ põpis eius. ꝛ adulteratus es diabolo qñ cõ/
ſenſiſti ei. Et in ſignũ ineffabilis leticie nuptiaꝝ cantat̃ Alleluya. id ẽ
laus ineffabilis ſignãs affectũ inexplicabilẽ ꝛ nulli mortaliũ plene co
gnitũ. Et dr̃ a deuotis inebriatis. ꝛ eſt alleluya cãticũ epytalami cum
ab angelis in nuptijs chriſti cũ eccl'a ſpõſa eius modulatũ

¶ Verſus in alleluya

Quia patris vox qua olim dixit. Penitet me feciſſe hominem ꝟ/
ſa eſt et audita eſt ſic dicentis. Hic eſt filius meus dilectus in quo mi
hi complacui. Repetitur alleluya. quia celi aperti ſunt ei et vidit ſpiri
tum dei deſcendentem ſicut columnam et manentem in ipſo. Et dixe
runt iterum angeli Alleluya. Sed temporibus luctui deputa/
tis loco alleluya adiungitur Tractus. Quia tantum eſt põdus iniq̃/
tatis noſtre ꝛ circũſtans nos pctm̃ q̃ etiã cũ violẽtia trahimur ad bo/
nũ. ꝛ ideo tractus habet multas graues notas. Chriſtus ergo p pec/
catis noſtris abluendis intrauit in deſertum et ibi fecit grauẽ peniten

tiam. quia ieiunauit quadraginta diebꝫ ⁊ noctibꝫ ⁊ habuit terraꝫ pro
lecto. celum pro tecto. ⁊ fecit duriſſimā penitenciā. ieiunauit. orauit vi
gilauit. iacebat ſuꝑ nudā terrā ⁊ dormiuit ſuꝑ eā humiliter cū beſtiis
conuerſatus. diſcooꝑto capite ⁊ nudis pedibꝫ incedebat. Igit̄ ip̄m ſe/
pe mētetenus in hac ſolitudine viſita. ⁊ quō ter a diabolo tentat̄ cogi/
ta.

¶ Euangelium.

Euangelium a diacono legendū ſignificat p̄dicatōem chriſti.
et in diebꝫ nō feſtiuis vnus cereus p̄fertur. qꝛ an̄ p̄dicationeꝫ
chriſti ſolus Joannes baptiſta fuit preco ꝟbi paranimphus ſpōſi. lu/
cerna chriſti. Diebꝫ vero celebribꝫ duo cerei ferūtur ante euangelium.
qꝛ bini ac bini miſſi ſunt apoſtoli in nouo teſtamēto. Et ſignificat ꝙ
predicaturus euangelium habebit lumen noticie noui ⁊ veteris teſta
menti. Crux etiā portatur ante euangeliū cū thuriferario precedente
vt ſignificetur virtus doctrine eſſe in cruce. Prima Corinthioꝝ p̄mo
Nos predicamus chriſtū crucifixū iudeis quidem ſcandalum. genti
bus aūt ſtulticiā. Etiam ille qui predicat euangeliū debet ſequi chri/
ſtū crucifixū. Turibulū aūt fumans p̄cedens ſignificat ꝙ odor bone
opinionis ⁊ nō fetor infamie debet p̄cedere euangeliū. p̄ma Coꝝ. ij
Chriſti bonus odor ſumus. Poſteā ſequit̄ diaconus habēs libꝝ euā
gelij ſuꝑ leuā. ⁊ dextera amplectēs eundē. ſignificās ꝙ p̄dicatio nō eſt
neceſſaria niſi dum ſumus in leua p̄ntis vite t̄palis ⁊ obſcure. quādo
aūt trāſimus ad dexterā vitā. tūc erimus in amplexu ⁊ vultu dei om/
nia cognoſcētes que beatitudinē ꝑficiūt. Canticoꝝ. ij. Leua eius ſub
capite meo ⁊ dextera illius amplexabit̄ me. Legēt aūt euangeliū ver
tit ſe ad aq̄lonē que eſt plaga frigida ⁊ tenebroſa ſignificās maliciā di
aboli tenebroſam ⁊ frigidā. Cōtra illā ergo p̄dicator diſponit̄ vt tene
bras fugat ⁊ frigus arceat charitate xp̄i. q. d. Surge aquilo ⁊ veni au
ſter. Et faciet tres cruces. p̄mo in libro. ſcd̄o in frōte. tercio in pectore:
vt notat Archi. de cōſecra. in c. ap̄lica. In libro crucifixū predico. In
frōte crucifixū nō erubeſco. In pectore crucifixū credo. Et oēs sta/
mus dū legit̄ euāgeliū. Eſdre. vi. Cū abſoluiſſet id ē legiſſet ⁊ aperu/
iſſet legem oēs erecti ſteterūt. ⁊ hoc in reuerentiā illoꝝ ſcōꝝ verboꝝ
Sūt em̄ hec ꝟba reliq̄e ſcē. Matthei. vij. Nolite ſcm̄ dare canibꝫ id
eſt ꝟba dei. Per ea em̄ ſepe miracula fiūt. qꝛ ceci ſp̄ūaliter vidēt. lepro
ſi in aīa mūdant̄. ⁊ mortui pctīs ſuſcitant̄. Verba euāgelij etiā ꝟo ꝓflu
xerūt de ore ⁊ corde chriſti. ⁊ ſic ſunt ſcā ꝑ cōtactū ſciſſime carnis eius.
Et capita nudamus in ſignū ꝙ nobis nuda dicat̄ veritas. Et dicto
euāgelio oſculat̄ liber aptus a ſacerdote. a ceteris aūt liber clauſus oſ/
culatur. Luce. viij. Vobis aūt eſt datū noſce myſteriū. ceteris autē in
parabolis. Et lector euangelij oſculans ip̄m debet cogitare quaſi oſcu
letur dulciſſimū pectus Jeſu quo melliflua ꝟba illa euangelica ꝓflu/

ꝑerūt. Et aſtātes oēs muniunt ſe ſigno crucis. nec volucres celi, id eſt
diaboli auferant ſemen verbi dei euāgelij lecti.

¶Credo

Credo ſignificat p̄dicationē apl'orum. Nā dn̄s miſit illos binos
et binos ad p̄dicandū fidē catholicā p totū mundum. ⁊ ergo ſacerdos
tanq̄ꝫ chriſtus incipit. ⁊ chorus proſequitur.

Credo in vnū deum. Patrē omnipotentē factorē celi ⁊ terre Vi
ſibiliū ⁊ omniū ⁊ inuiſibiliū. Et in vnū dn̄m ieſum chriſtum dei
vnigenitū. Et ex patre natū ante oīa ſecula. Deū de deo lumen de lu
mine deū verū de deo vero. Genitū nō factū cōſubſtantialē patri. per
quem omnia facta ſunt Qui ꝓpter nos homīes ⁊ ꝓpter noſtrā ſalutē
deſcēdit de celis. Et incarnatus eſt de ſpū ſancto Ex maria virgine. ⁊
homo factus eſt. Crucifixus etiā ꝑ nobis ſub pontio pylato. paſſus ⁊
ſepultus eſt Et reſurrexit tercia die ſc̄m ſcripturas. Et aſcēdit in celuꝫ
ſedet ad dexterā patris. Et iterū venturus eſt cum gloria iudicare vi
uos ⁊ mortuos. Cuius regni nō erit finis. Et in ſpiritū ſanctū dn̄m ⁊
viuificantem. Qui ex patre filioq̄ꝫ procedit Qui cū patre ⁊ filio ſimul
adoratur ⁊ glorificatur. Qui locutus eſt p ꝓpheras. Et vnam ſanctā
catholicam ⁊ apoſtolicam eccleſiam. Confiteor vnum baptiſma in re
miſſionem peccatoꝝ. Et expecto reſurrectionem mortuorum. Et vi/
tam venturi ſeculi Amen.

¶Hic vertit ſe p̄ſbyter ad populū dicēs

Dn̄s vobiſcū Et ſignificat q̄ ieſus in die palmaꝝ vertebat faci
em ſuā vt iret in hieruſalē ſuſtinere mortē ꝑ nobis Et q2 ſuſcitauit laza
rū turbe occurrerūt ei cū ramis palmaꝝ clamātes. Oſanna filio da/
uid ⁊c. Et inſidēs aſello. vidēs ciuitatē fleuit ſup illā intm̄ q̄ intumu
it facies eius a multitudine ſingultuū pectoris eius. pro quib; ad ple
nū v̄ba nō potuit formare. ⁊ ideo imperfecte dixit. q2 ſi cognouiſſes et
tu. Cōſidera igit̄ oculis mētis Jeſum flentē ⁊ ne auertas faciē tuam a
ſingultu dn̄i tui. ſed reſpice faciē chriſti tui. ⁊ ſic deuotione afficieris ſi
attēte eius ꝓſpexeris lachrymas ꝑ te effuſas.

¶Offertoriū ē cāticū laudis. ⁊ ſ̄t q̄ cū laude ⁊ canticis ⁊ florib; et
palmis eū flētē receperūt ac mūera laudis ei obtulerūt in die palmaꝝ

Lotio ſc̄da extremitatū digitoꝝ vt amplius mūdatus offerat ſa/
crificiū mūdiſſimū dicēs. Amplius laua me ab iniq̄tate mea ⁊c.
Et p̄t hic notari lotio pedū q̄n ieſus in cena precinctus lintheo inſtar
ſerui oīm lauit diſcipuloꝝ pedes lutoſos ⁊ corā ꝓditore ſuo iuda ge/
nua flexit ꝓcūbēs an maledictos pedes veloces ad effundenduꝫ ſang
uinē ſuū quos ſanctiſſimis manib; ſuis attractare lauare extergere ⁊
oſculari ore ſuo ſanctiſſimo voluit. Hec cogitabis lauādo extremita/
tes digitoꝝ dicens. Amplius laua me ſanguine tuo ſicut puer in bap

tiſſimo amplius ꝙ̄ petere valeã Et poſt oſculat᷑ altare in ſignũ ꝙ xp̄us
oſculatus ē pedes diſcipuloꝝ poſt eorum lotionem. Hac igitur lotio
ne purgatus p̄cedas ad mediũ altaris cogitans ꝙ xp̄us in cena dixit.
Joã. xij. Nũc aīa mea turbata eſt ⁊ quid dicã. Pater ſanctifica me ex
hac hora. clarifica nomē tuũ cui te cõfortabis   Idem affectãs dicit.
In nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti amen. faciendo crucē ſup obla
ta. Quid retribuã dño pro omnibꝫ que retribuit mihi Calicē ſaluta/
ris accipiã ⁊ nomē domini inuocabo. Laudãs inuocꝫ dñm ⁊c.   Co
gita quanto deſiderio chriſtus deſiderauit manducare hoc paſcha in
vltima cena cũ diſcipulis ſuis anteꝙ̄ pateretur   Eleuato igit᷑ calice
parum ſuſcipiens deuote affectans humili corde pronus genibꝫ parũ
flexis vt illa digniſſimus dignetur aſpicere dicēs. In ſpiritu humilita
tis recede cito ab humilitate tua ⁊ offer in humilitate chriſti in qua il
le dignatus ē venire in hũc mundũ ⁊ fieri obprobriũ hoīm. Cum ſub
mittis. ⁊ in aīo cõtrito reuolue in illũ cõtritũ aīm ⁊ offer pio patri quē
vnigenitus eius habuit cum duris clauis confoderetur ⁊ in cruce ex/
tenderet. Suſcipiamur domine ad te. et ſumunt᷑ ex Daniele. iij. vbi
hec verba pueri in camino ignis dixerunt. In ſignum ꝙ ſacerdos hec
verba in camino ignis deuotionis ⁊ ꝯtriti cordis debet dicere. ⁊ ſic fa
cit ſacrificium noſtrum. Sacrificiũ eñ offertur in recordationem paſ
ſionis dñi qđ pro pctīs noſtris oblatuꝫ eſt. Vñ recognoſcimus pctm̄
noſtrũ in ſpiritu humilitatis ⁊ in aīo ꝯtrito. Sacrificium eñ deo ſpi
ritus ꝯtribulatus cor ꝯtritum ⁊ humiliatũ deus nõ deſpicies. Vt a
te ſuſcipiatur hodie ſicut ſuſcepiſti eius felicem aīam. cũ ꝯmendaret e
am tibi in morte. ⁊ placeat tibi dñe deus ſicut placuit mors eius preci
oſa.   Deponat cum patena panem de calice ⁊ ponat ſuper corpora
le. Tunc deuote ſe inclinans iunctis añ pectus manibus dr̄. Suſcipe
ſancta trinitas hanc oblationem quam tibi offerimus in memoria m
paſſionis reſurrectionis ⁊ aſcenſionis domini noſtri Jeſu xp̄i. ⁊ in ho
nore ſanctiſſime dei genitricis Marie ⁊ omnium ſanctorum quoruꝫ
hodie memoriam agimus: vt illis proficiat ad honorem. nobis autē
ad ſalutem. ⁊ vt illi pro nobis intercedere dignentur in celis quorum
memoriam facimus in terris.   Hanc orationem leget ſacerdos in
ſimilitudinem xp̄i qui longam orationem ante ſuam paſſionem in vl
tima cena poſt lotionem pedum diſcipuloꝝ ⁊ poſt ꝯmunionem cor/
poris ſui pro diſcipulis ſuis premiſit dum ait. Non rogo vt tollas e/
os de mundo. ſed vt ſerues eos a malo ⁊c. Joãnis. xvij. Veni inuiſibi
lis ſanctificator omnipotens eterne deus ⁊ benedic hoc ſacrificiuꝫ no
mini tuo preparatũ. per xp̄m dominũ noſtrum.   Cogita ꝙ chriſtꝰ
ſubleuatis oculis in celum ait. Pater venit hora clarifica filium tuuꝫ
vt filius tuus clarificet te. Cum hec dixiſſet Jeſus turbatus eſt ſpiri/

tu ⁊ dixit. Amen dico vobis quia vnus veſtruꝫ me traditurus eſt hac
nocte in manus peccatorum. ⁊ dixit iude ieſus. quid facis fac citius. et
exiuit ꝯtinuo ſcꝫ ſecrete ad iudeos vt traderet eis Jeſum quem feria
quarta eis vendiderat. Conuertens ſe ſacerdos ad populum tri
ſtis dicens ſubmiſſa voce. Orate pro me fratres ⁊c.

¶ Sequitur ſecreta. Et ſignificat ſecretum ꝯſilium ꝙ iudas habuit
cum iudeis vt eis ieſum traderet. Et habuerunt tria ꝯſilia de eiꝰ mor
te. ſcꝫ dominica in paſſione ⁊ in ſabbato añ palmaꝝ. ⁊ feria quarta cũ
iudas vendidit eis dominum. Et concluditur ſecreta alta voce ſcilicꝫ
Per dominum noſtrum ⁊c. quia cum iudas exiſſet dicit Jeſus. Nũc
clarificatus eſt filius hominis. ⁊ ꝯtinuo clarificabit eum pater. Et ſa
cerdos exaltat vocem ⁊ multo ſolemnius cantat aut legit q̄ꝫ in tota
miſſa vnq̄ꝫ fecit et dicit Per omnia ſecula ſeculorum. ⁊ procedit ad p̄
fationem. Et ſignificatur per prefationem ille longus dulciſſimus ſer
mo quem in cena fecerat. quem ꝯſcripſit Joannes euangeliſta. xiiij. et
xvi. ca. Et nota ꝙ in capite p̄fatōis depingunt iſte due littere v ⁊ d. cō
nexe cum cruce in medio. ⁊ p vere dignũ. Vñ v inferius eſt clauſa. ⁊ ſu
perius aperta habēs initiũ linea lōgiori ſignificans humanitatē xp̄i.
que in virgine p̄ncipiũ habuit. ſed fine carebit D deitatē ſignificat cir
culariter clauſa que nec initiũ nec finē habet. Tractus in medio vtrã
q̄ꝫ copulans ſignũ crucis efficit. vñ Humanũ genus v deſignat. d dei
tatē Stans crux in medio federat iſta duo.

¶ Hic teneat manus depreſſas donec dicat

Per oīa ſecula ſeculoꝝ. Dñs vobiſcuꝫ. Surſum corda. Gratias
agamus dño deo noſtro. Vere dignũ ⁊ iuſtũ eſt equũ ⁊ ſalutare Nos
tibi ſemp̄ ⁊ vbiq̄ꝫ gratias agere dñe ſancte pater omnipotēs eterne de
us per xp̄m dñm noſtrũ. Per quem maieſtatem tuam laudant ange
li. adorant dominatōes. tremũt poteſtates. Coram quibꝫ angeli tre/
munt ſcꝫ tremore reuerētiali ꝯgnoſcentes ſuã poteſtatē nihil eſſe reſpe
ctu diuine maieſtatis q̄ in hoc ſacramento cōtinet. Colũne celi contre
miſcunt ⁊ pauent ad nutũ eius. ⁊ ergo timeat dñm omnis terra. ſacra
mentũ euchariſtie eſt omi veneratōe tremendũ. in quo oſtēduntur ea
que in cruce xp̄s p̄fecit vbi terra tremuit ⁊ ſol obſcuratus eſt. Celi
celorũq̄ꝫ v̄tutes ac beata ſeraphin ſocia exultatōe ꝯcelebrãt. Cũ qui/
bus ⁊ nr̄as voces admitti iubeas dep̄camur ſupplici ꝯfeſſione dicētes
Sanctus ſcũs ſanctus. Hic hymnus angeloꝝ habet Eſaie. vi. Apo/
cal. iiij. Et eſt laus ſeu iubilus ſcōrum qui in hoc quodammō admit/
tũtur ad ꝯcentum angelorum. Et ergo cãtatur quãdo ſacerdos eſt in
maiore mētis eleuatōe ad deum. quaſi iam vltra homines angelis ſo
cietatis. ⁊ ergo añ dixit. ⁊ ideo cum angelis ⁊ archangelis ⁊c.

Nota Sixtus martyr ⁊ papa octauus a btō Petro conſtituit vt

infra actionē ſacerdos incipiēs populus hymnum decātaret. videlicet
Sanctus ſanctus ſanctus ⁊c. Sanctus ſcilicet antiqua caro. Sanc/
tus ſcꝫ noua anima. Sanctus ſcꝫ deitas. Hec em̄ tria ſunt mundiſſi/
ma in ieſu ⁊ his tribꝫ ſanctus hoc ſacramentū conficit a ſpiritu ſancto
Dn̄s deus ſabaoth. exercituū ſcꝫ angeloꝝ ⁊ hominū. Significat em̄
leticiā angeloꝝ ⁊ ſanctorū patrū in limbo detentorū appropinquante
paſſione chriſti   Pleni ſunt celi ⁊ terra gloria tua Quia laudabilia
ſunt ⁊ decora que facit ſcꝫ celi ⁊ angeli in eo. ⁊ terra ⁊ omnia que in e/
is ſunt glorificant eum. qr omnis creatura exprimit ⁊ extollit ſuo mo
do dignitatem ſui creatoris; vt dicitur in illo pſalmo. Laudate domi
num de celis ⁊c.

¶ Oſanna in excelſis

Hic eſt cantus humanus quem cantabant pueri ramos palmarū
in manibus habentes. ⁊ eſt hymnus hebreorum id eſt tranſeuntium.
non ergo competit hominibus imperfectis, ſed iam in angelicam vi/
tam quodammodo tranſformatis.

Benedictus qui venit in nomine domini. Et ſit ſignum crucis
ad deſignandum q̄ iſte qui venit cruce triumphauit (Oſanna) id ē ob
ſecro ſaluifica populum tuum (in excelſis) id ē in altiſſimis. qr nō ſolū
inſtaurauit ſalutem in terra, ſed etiā in celis ruinā angelorū. Iſto igit
hymno ſcꝫ dicto. exierunt ieſus ⁊ diſcipuli eius de domo refectorij in
montem oliueti. ⁊ ibi trans torrentem cedron cepit pauere ⁊ tedere ac
meſtus eſſe ex forti imaginationem horrendiſſime paſſionis ſue inſtā
tis dicens. Triſtis eſt anima mea vſqꝫ ad mortem. Hic cogitemus at
tentius qualis fuit ille timor chriſti quem ſponte aſſumpſit. ⁊ tamen
deſiderio hoc paſcha amariſſime paſſionis manducare deſiderauit et
exultauit vt gigas ad currendum viam paſſionis. quia factus eſt in a
gonia ⁊ prolixius orabat. ⁊ factus eſt ſudor eius ſicut gutte ſanguinis
decurrentis in terram ex calore nimij ⁊ exceſſiui amoris expellentis ti
morem Sanguis eius qui eſt fidelis amicus nature ad ſubueniendū
nobis membris chriſti infirmis veneno ſerpentis intoxicatis pronus
effluit quaſi neſciens expectare quouſqꝫ expelleretur. Eia o dulciſſi/
me Jeſu quanto dilectionis ardore me dilexiſti. pro quo contra natu
ram ex ardenti patienti deſiderio calidum ſanguinem vſqꝫ ad terram
profluentem ſudaſti. ⁊ tuum corpus tanto viſum eſt timore cōcuſſum
vt angelus de celo apparuit te confortans Anguſtias quidem cordis
tui ſudor ille indicabat ſanguineuꝫ. Animaduerte o ſacerdos quan/
ta puritate tremore ⁊ reuerentia ad illud ſacramentum accedas ad
quod chriſtus acceſſurus quando pati voluit, ſanguineum ſudorem
ſudauit. in quo fuit mirabiliter et ineffabiliter ipſe notatus ſacerdos
et ſacrificium.

¶ Incipit hic canon.

Anon id eſt regula. Quia ſignificat chriſti paſſionem q̄
eſt tanq̄ regula in iſto toto officio. Item omnia verba ca
nonis cum deuotione et ſilentio quaſi cum deo loquens
recitando exprimat.

Dicit Innocentius ꝙ in canone aliud verba, aliud ſigna ⁊ geſtus
pretendunt. qꝛ verba principaliter pertinent ad euchariſtiam conſe/
crandam. Signa vero principaliter pertinent ad hiſtoriam domini/
ce paſſionis recolendam. Et ſic per ſigna crucis ordinem tormenti do
minice paſſionis recolimus vt patebit in proſecutione. Auguſtinus
dicit quarto de trinitate. Noſtrum ſacrificium eſt ſacramentum obla
tionis Jeſu in cruce. ⁊ ergo etiam incipit in littera thau ſic formata. q̄
ſui forma ſignum crucis oſtendit. ſuper quam figuram Moyſes in
deſerto ſerpentem eneum (qui figura chriſti fuit) erexit. Vocantur em̄
ſecreta. verba em̄ que in canone dicuntur ſecretiſſimam habent virtu
tem ſcꝫ commutandi ea que ſunt diſtantia in infinitum. Tam em̄ oc
cultam habent vim verba canonis ꝙ etiam angeli de virtute eorum
mirantur. Et ideo ſummus ſacerdos in lege ſolus tanq̄ in locum ſe/
cretiſſimum intrauit in ſancta ſanctorum. ⁊ in feruore dei cum igne ⁊
thimate ⁊ ſanguine. Et ſic ſacerdos euangelicus celatur corticꝫ in la
teribus altaris. ne impediatur a ſecreto ſuo. ⁊ vt ſit ſolus ⁊ maxime e
leuatus in deum feruore charitatis cum memoria ſanguinis chriſti
fuſi in montem oliueti. Et in ſignum ꝙ Jeſus procidens ad terra ⁊
n faciem ſuam in monte oliueti orans. Pater ſi poſſibile eſt ⁊c. Ipſe
i ſacerdos pauens ⁊ tremens inclinat ſe humiliter orans ⁊ dicens

Te igitur clementiſſime pater per Jeſum chriſtum filium tuū
dn̄m noſtrum ſupplices rogamus ac petimus vti accepta ha/
beas ⁊ benedicas hec dona. Hec prima crux ſignificat ꝙ chriſtus fu/
it traditus ad mortem. Primo a patre ſuo ex nimio amore ad nos.
Gregorius. O mira circa nos tue pietatis dignatio. O ineffabilis di
lectio charitatis: vt ſeruum redimeres filium tradidiſti Hec munera

Hec ſecunda crux ſignificat ꝙ traditus fuit a ſeipō. quia proceſſit
obuiam eis ad eū capiendum venientibus ⁊ ait. Quem queritis. ⁊ re
ſponderunt Jeſum nazarenum. Ecce ſuper te ſampſon philiſtini. ſed
exterruit eum dicens. Ego ſum. Iterum interrogauit eos. Quē queri
tis. Ego ſum. ſi ergo me queritis ſinite hos abire. Bernardus. O bo/
ne ieſu ſi me non plus dilexiſſes q̄ te non dediſſes te pro me. Maio/
rem charitatē nemo habet vt aīam ſuam ponat qs ꝓ amicis ſuis. Sꝫ
o ieſu tu amorē habuiſti. poſuiſti em̄ aīam pro inimicis tuis. Hec ſcā
ſacrificia illibata. Hec tercia crux ſignificat. ꝙ etiam fuit tradi/
tus a diſcipulo ſuo iuda fraudulenter oſculo. O bone Jeſu os tuum

in quo dolus nõ eſt inuentus ori qd̕ habundauit malicia et nequicia
dulciter ⁊ amicabiliter applicuiſti. O innocens agne quid tibi ⁊ lupo
illi. ſed hoc feciſti vt prauitatem cordis illius emollires. O ieſu ꝓſtra
uerunt igitur te crudeles ⁊ furioſi iudei in terrã. ⁊ duriſſime percuſſe
runt collũ tuum. ⁊ manus tuas inuicem dire funibꝫ ligabant. Et tan
quã furioſi ⁊ rabidi lupi in te agnum ſeuiebant. Tu vero tanquã agnus
innocens te turpiter ligari permiſiſti. Quis igitur audiet ſine gemitu
qualiter in illa hora horridas iniecerunt manus. O bone ieſu ⁊ inno
centes manus tuas vinculo cõſtringentes te agnũ manſuetiſſimũ ni-
hil obloquentẽ. vnde inſtar latronis cõtumelioſe te cum fune contra-
xerunt. Tu vero nõ ceſſaſti ſuper inimicos tuos fauũ diſtillare dulce-
dinis tue. Nam malcho aurem de petro amputatam reſtituiſti ⁊ ig-
nominioſe ac violenter ad domũ Anne ductus es. ⁊ ab eodem exami
natus ⁊ alapha dire ꝑcuſſus. In primis que tibi offerimus pro ec-
cleſia tua ſancta catholica. quã pacificare. cuſtodire adunare ⁊ regere
digneris toto orbe terrarum vna cum famulo tuo papa noſtro. N. et
antiſtite. N. ⁊ rege. N. Et omnibus orthodoxis atqꝫ catholice fidei
cultoribus. Memento domine famulorum famularumqꝫ tuarum.
Hic age memoriam ſcꝫ tui ipſius cõſanguineorum parentũ ſpũalium
et carnaliũ benefactorũ inimicorũ ⁊ illorũ qui tibi ſe cõmendarunt ꝓ
filijs cõfeſſionis. ⁊ pro quibus orare teneris. Olim ſolus pontifex in-
trauit in ſancta ſanctorum orãs ꝓ ſe ⁊ domo ſua. ⁊ pro vniuerſo cetu
filiorũ iſrael. Leui. xvi. Ante primi memoriam potes cogitare ꝑmum
articulum paſſionis chriſti in domo cayphe ꝙ ibidẽ ductus ligatus a
multis falſis teſtibꝫ accuſatus. ⁊ vt agnus innocẽs coram tondente ſe
tanqꝫ reus oĩm pctõrum noſtrorum que ſponte ſupra ſe ſumpſit obmu-
tuit. Et adiuratus a caypha ſtridẽte ⁊ fremẽte reſpõdit. Ammõ. vide
bitis filiũ hoĩs ⁊c̃. Tũc oẽs circũſtantes in eũ irruebant dicẽtes. reus
eſt. Circa ſcdi memoriã ſcꝫ genitiuorum nota ꝙ aliĩ expuerũt in faciẽ
et in os eius. adeo ꝙ nõ erat ei aſpectus ꝓpter abundantiã ſputorum.
quã faciẽ angeli deſiderant cõſpicere. Et cõuerſus ieſus reſpexit petrum
et penitentiã ei infundẽs q̃ eum ter negauit. Roges deũ vt te illo re-
ſpectu aſpicere dignetur. Et ad inſtar petri deplãgere pctã tua. q̃ dñm
tuũ ſepe negaſti. Añ memoriã datiuorum nota. ꝙ aliq̃ euellebãt bar
bam ⁊ crines capitis eius. Iſaie. lv. Corpus meũ dedi ꝑcutientibꝫ. et
genas meas vellentibꝫ. Añ memoriã accuſatiuorũ nota. ꝙ aliq̃ ꝑ-
cuſſerunt eũ palmis in faciem. Aliĩ dederũt ei colaphos ſic ꝙ ex tali-
bus verberibꝫ facies eius intumuit. Vñ fere tota nocte ad colũnam li
gatus obmutuit tanquã agnus innocens. Ante memoriam vocati
uorũ nota. ꝙ tam amabilis fulgor egrediebatur de oculis eius. ꝙ eũ
videntes in faciem conceptam maliciam in animo nõ potuerũt ad li-

bitum conſummare ſm Hieronymum ideo velauerunt faciem eius. percutientes caput eius dicentes Prophetiſa nobis chriſte qs eſt qui te ꝑcuſſit. Et oim circumſtantiũ quoꝝ fides tibi cognita ē ⁊ nota de uotio. pro q̃bus tibi offerimus vel q̃ tibi offerũt hoc ſacrificiuꝫ laudis pro ſe ſuiſq; oib; ꝓ redēptōe aīaꝝ ſuaruꝫ ꝓ ſpe ſalutis ⁊ incolumitatis ſue tibiq; reddũt vota ſua eterno deo viuo ⁊ vero

¶ Cōmunicantes

Hic orat ſacerdos pro illis quoꝝ memoriã habuit ante

Unde notandum q̃ ſacerdos legalis intrans ſanctũ ſanctorum erat indutus ſuperhumerali. quod in vtroq; humero habebat vnũ magnum ⁊ precioſum lapidem onichinum. ⁊ in cingulo erant ſculpta ſex nomina filiorum iſrael. qui ſimul ſunt duodecim. q2 ipſe ſacerdos totum portabat onus populi in humeris ſuis. Leui. xi. Hoſtia pro peccato data eſt vobis vt portetis iniquitatem multitudinis. ⁊ rogetis ꝓ ea in conſpectu domini. Similiter erat indutus alia veſte q̃ d2 rōnale et in illa circa pectus erant duodecim lapides precioſi. ⁊ in quolibet eorum erat ſculptũ vnũ nomen duodecim filioꝝ iſrael. q2 ſacerdos ille habuit oēm populũ in pectore iugis meditatōis. Et ſic anxiatus onere peccātorum ſui ⁊ totius populi p̄cabatur deũ. vt ſaltem meritis patriarcharũ duodecim dignaretur populo ꝓpiciari. Deutro. ic. Sic etiaꝫ ſacerdos euãgelicus in ſancto ſcōrum eleuat hic humeros ſuos quib; impoſitũ ē totũ onus populi. ꝓ quo ex nimia anxietate ſpũs precatur dñm. vt ſaltem meritis patriarcharũ ſcꝫ duodecim apoſtolorũ quoꝝ noīa hic recitat ⁊c̃. Similiter habeat in pectore iugis meditationis onus populi ad orandũ pro eo. ⁊ p̄cipue ꝓ illis quorũ ſtipēdijs ⁊ elemoſynis ſuſtentaẗ ⁊ quoꝝ memoriã añ habuit Et hoc etiã meritis duodecim martyrũ. quoꝝ etiam nomina hic recitat Inſula vero quã ſup̃ caput ponit totũ onus populi ſupra caput agni qui tollit pctã mũdi ſignificat. Cōmunicantes ⁊ memoriã venerantes. In p̄mis glorioſe ſemꝑ virginis Marie genitricis dei ⁊ dñi noſtri Jeſu chriſti Sꝫ et beatoꝝ aploꝝ ac martyꝝ tuoꝝ Petri Pauli Andree Jacobi Joannis Thome Jacobi Philippi Mathie Bartholomei Simonis et Thadei. Lini Cleti Clementis Sixti Cornelij Cipriani Laurētij Criſogoni Joannis ⁊ Pauli Coſme ⁊ Damiani ⁊ oim ſanctoꝝ tuorum quoꝝ meritis precibuſq; concedas. vt in omnibus protectionis tue muniamur auxilio. per eundem chriſtum dominum noſtrũ. Cogita q̃ mane facto Jeſus dire vinctus ducitur de domo cayphe per plateas. ⁊ mater ſua vidit eum a diſcipulis derelictum ⁊ conſputũ tanq̃ leproſum. ⁊ Jeſus reſpexit matrem. Cogita illũ mutuũ reſpectũ quid tunc mater potuit dicere ad filium cuius cordis erat tu ipſe cogita. q2 hoc nimis longum eſſet dicere anime deuote. Sic enim p̄ſentabatur

pylato ⁊ ſtetit coram eo dimiſſo capite ⁊ patientiſſimo corde. Et ſtete
runt iudei contra eum tanq̄ gygantes. ⁊ terribilibus oculis eum in/
tuebantur. Accuſantes eum de tribu3 ſcꝫ ꝙ conuertit populum ⁊ fili
um dei ſe fecit. Secundo ꝙ tributum ceſari dari prohibuit Tercio ꝙ
regem ſe dixit. Sed eccleſia in perſona chriſti querit in officio dei para
ſceues contra hec tria cantans tribus vicibus. Popule meus quid ſe
ci tibi reſponde mihi ꝛc̄. Aut in quo moleſtus fuit tibi ꝛc̄. Et ducitur
a pylato ad herodem dimiſſo vultu ⁊ verecundo. ⁊ nudis pedibus in
cedens cum magna feſtinatione ⁊ omnium clamore conuitia audiēs.
Et mater eius cum indicibili dolore eum ſequitur a longe. Et coram
herode tanq̄ agnus manſuetiſſimus non aperiens os ſuum ad mul/
ta ab eo interrogata inclinato capite ſtetit Et herodes Jeſum illuſuꝫ
et indutum alba veſte ⁊ longa tanq̄ ſtultum ad pylatum remiſit. ⁊ ꝓ
pter longitudinem illius veſtis. ⁊ ꝓpter imperum iudeorum creditꝰ ſe
pius corruiſſe in via. Quod ſignatꝰ ꝑ humilem capitis inclinatōem et
baſſam totius corporis ſacerdotis depreſſionem dum loquens loqui
tur. Oratio. Hanc igitur oblationem ſeruitutis nrē ſed ⁊ cūcte fami/
lie tue queſumus dn̄e vt placatus accipias. dieſq̄ noſtros in tua pace
diſponas. atq̄ ab eterna damnatione nos eripias. ⁊ in electoꝝ tuorū
iubeas grege numerari. per chriſtū dn̄m noſtꝝ. Confirma me dn̄e
rex iſrael. ⁊ reſpice in hac hora ad oꝑa manuū tuaꝝ: vt ſicut ꝓmiſiſti
hieruſalē ciuitatē tuam erigas. ⁊ hoc qđ cogito ꝑficiam per te. Cōfir/
ma me dn̄e in hac hora. Quā oblatōem tu deus in oībus queſumus
dn̄e benedic. Hec crux ſignificare poteſt ꝙ iudei innocentem chri
ſtum clamabant tolli ⁊ crucifigi. ⁊ malificum ⁊ maledictum barrabā
dimitti. Aſſcriptam Hec crux notat chriſtum traditum mili
tibus ad flagellandū qui nudauerūt eū coram tota cohorte hoīm v/
triuſq̄ ſexus. Et nota hic verecundiā quā ſuſtinuit pijſſimus ac
verecūdiſſimus Jeſus. Et eū inhumaniſſime flagellis ceciderūt. ⁊ vſ
q̄ ad coſtas verberibꝫ laceratus. ſic ꝙ a vertice capitis vſq̄ ad plātas
pedum nō fuit in eo ſanitas. quouſq̄ tam tortoribꝫ q̄ inſpectoribus
fatigatis iubetur ſolui Hic inſpice eū ſic nudū vndiq̄ ſanguine cruē
tatū ſolutū coram multitudine ſtantem. Ratam rationabi
lem acceptabilemq̄ facere digneris. Hic nota ꝙ induerunt eum
veſtem laceratam purpuream deriſoriam tanq̄ regnare volentem: vt
nobis corpus Hic nota ꝙ capiti eius coronam ſpineam vſq̄ ad
cerebrum violenter impreſſerunt: vt ſanguis eius ex capite copioſe de
fluens vt frontes genas ⁊ collum rubricaret ⁊ plus q̄ mille punctu/
ris iudei vulnerauerunt eum miſerrime. Et nota hic ꝙ dederunt
ei arundinem in manu dextra ad modum ſceptri regalis flectentes de
riſorie genua coram eo dicentes. Aue rex iudeorum dātes ei alaphas

et expuentes in faciem eius. ꝛ arũdine caput eius ꝑcuſſerunt vt ſpine
ei fortius intrarent Dilectiſſimi filij tui domini noſtri Jeſu chriſti
Hic erige manus tuas ex intima deuotione cum ſuſpiriis in celum. q̄
ſi diceres O dulciſſime pater nõ dedigneris ꝙ ego pauper ꝛ inimicus
auſus ſum tam magnifica poſtulare. qꝛ ſi rogarem a te celum ꝛ terraꝫ
modicum eſſet. ſed poſtularem a te corpus ꝛ ſanguinem filij tui vnige
niti ꝛ ſub tam immundis manibus crearetur quis nõ contremiſceret.
Unde illud ſacramentũ eſt quodammodo p̄cipuũ indiciũ diuine di/
lectionis ad hominem. nihil em̄ minus videt deus facere in eo ꝙ quo
tidie dignatur deſcendere de celo ſuper altare. ꝙ cum de celo deſcẽdẽs
naturam humanã homo factus aſſumpſit. Unde in iſto altari angeli
et archangeli miniſtrant. throni celeſtis ſedilia preparãt. ſeraphin pã
num ſupponunt. cherubin verſus ꝓpiciatorium facies inflectunt. ꝛ p̄n
cipatus ꝛ poteſtates ſic ſeruiunt ad principes tenebrarũ remoueant
Qui pridie ꝙ pateret accepit panem in ſanctas ꝛ venerabiles manus
ſuas Cogita hic. O pie pater recordare timore doloris ꝛ anguſtie
quã ſuũ dulciſſimũ cor tũc ſenſit Et eleuatis oculis ad te deũ patrem
ſuũ omnipotentẽ tibi grãs agens. bñdixit. fregit. dedit diſcipulis ſuis
dicens. Accipite ꝛ manducate ex h̄ oms. hoc eſt corpus meũ Hec
crux iam facta notat ꝙ pylatus Jeſum ſic indutũ veſte purpurea fla/
gellatũ. ſpinis coronatũ. arũdine in dextra tenẽtẽ. funẽ xo in brachio
quo p̄us ad columnã ligatus. facie in terra dimiſſa ꝛ ſanguine ꝑ ocu/
los. genas. nares ꝛ collũ copioſe decurrẽte ſic deformatũ om̄i ꝓplo oſtẽ
dit clamãs Ecce hõ. ꝛ iterũ Ecce rex veſter. Quã quidẽ obprobrioſaꝫ
oſtẽſionẽ repetit ſacerdos in eleuatõe corporis xp̄i oſtẽdẽs eũ om̄i ꝓplo ꝛ
ſicut illi voce canina clamabãt. Tolle tolle crucifige eũ. ſic nos ecõtra
videntes eũ ſuſpirio dicamus eũ ſalutãtes. Aue ſalus mũdi ꝛc. Et iaꝫ
cogitemus in nobis O bone ieſu. intime te depꝛcor vt illã ineffabilem
vultus tui formã cordi meo ꝑſpicaciter imp̄mas ꝛ ardẽter infigas q̄/
lem viſus es in illa hora habuiſſe. qñ velut abhomiabilis ꝓſus oib9
fuiſti oſtẽſus Hora eleuatõis venerabilis ſacramẽti nola pulſat. qꝛ in
lege Moyſi leuite tpe ſacrificij tubis clangebãt ꝛ ſic etiã laudamus
eũ in cymbalis. Et etiã vt ꝓpl's ꝑparet ſe ad deuotõem ꝛ orõnem
Candele ꝛ faces accendunt. qꝛ corda fideliũ circũſtantiũ accẽdi debẽt
deuotius ꝛ inflãmari feruẽtius. Uñ btũs Gregorius dr. ꝙ in inſtãti
prolatõis xbo hoꝝ (hoc eſt corpus meũ) celi aperiũtur celeſtiũ curie
adueniũt cum verbo dei incarnato ad vocẽ ſacerdotis. O ſacerdotes
quali honore honorati eſtis. quali menſa cubamini ꝛ potatis. quam
angeli videntes horreſcunt ꝛ neqꝫ ſine timore reſpicere audent. Et di
cat ſacerdos verba conſecrationis cum intentione conficiendi in perſo
na chriſti. ꝛ ſic chriſtus in perſona ſacerdotis conficit in ſignum ꝙ v/

num ſunt chriſtus ⁊ ſacerdos. quia d'r hoc eſt corpus meum.

Simili modo poſtq̃ cenatum eſt accipiens hunc preclarum calicem in ſanctas ac venerabiles manus ſuas gratias agens benedixit. Hic crux notat ꝙ Jeſus crucem ſuam in proprijs humeris portauit. poſteriorem vero eius partem ſuper terram trahiciens curuatus cruentatus cum magno ꝯfuſione factus obprobrium hominum. Et tamẽ exultauit in ſpiritu vt gigas ad currendam viam ad montem caluarie. Et ibidem coram tota multitudine nudatus eſt. quia veſtem eius in vulneribus coagulatam violenter extraxerunt adeo dire ꝙ omnia vulnera eius denuo aperta erant ex quibus ſanguis copioſe effluxit. Et illa extractio veſtis in vulneribus indurate erit ei maior pena q̃ vnq̃ ante ſuſtinuit. Conſidera ⁊ vide eum mentetenus ſic ſtantem coram tota multitudine hominum vtriuſq̃ ſexus vulneratum et cruentatum. Nec permittebatur Maria mater eius appropinquante ſibi ante crucis erectionem ne aliquam exhiberet ei humanitatem.

¶ Nota ꝙ cum violentia eum ſuper crucem in terram nudum deiecerunt. et ita atrociter eum extenderunt ſuper terraz vt omnia oſſa eius dinumerari poterant. ⁊ manus eius ac pedes obtuſis ⁊ groſſis clauis cruci affixerunt. ⁊ crucem cum corpore erexerunt cum impetu et magna vi. ita ꝙ omnia vulnera manuum ⁊ pedum dilacerabantur et ſanguis copioſiſſime defluxit. Quanta igitur tunc patiebatur Jeſus pro te deuote perpendas anima. Dedit diſcipulis ſuis dicens. Accipite ⁊ bibite ex eo omnes. Hic eſt enim calix noui ⁊ eterni teſtamenti myſterium fidei qui pro vobis ⁊ pro multis effundetur in remiſſionez peccatorum. Tunc eleuatur calix conſecratus (Hec quotienſcunq̃ feceritis in meam memoriam facietis. Oratio meditanda tempore eleuationis ſanguinis. O alme ⁊ benigniſſime pater de ſanctuario tuo intuere hanc ſanctiſſimam hoſtiam. quam immolo tibi pro peccatis noſtris. et eſto placabilis ſuper multitudine malicie noſtre. En vox ſanguinis fratris noſtri Jeſu chriſti clamantis de cruce ad te. Pater dimitte illis. quia neſciunt quid faciunt. Suſcipe eum pro remiſſione peccatorum noſtrorum. Clamat enim ſanguis xpi nõ vindictam ſicut ſanguis Abel. ſed miſericordiam. Poſt eleuationem calicis adora ſanguinem cum inclinatione cogitans. O mirabilis ⁊ innocens precioſe ſanguis miſerere nobis peccatoribus amore illius charitatiue effuſionis. qua pro nobis de beatiſſimis vulneribus effluxiſti. Et hoc obſerua quotienſcunq̃ diſcooperis calicem. Unde extenſis manibus legitur. Hec extenſio brachiorum crudelem ſignificat extenſionem brachiorum chriſti ⁊ totius corporis tribus horis in cruce viuentis in medio duorum latronum. Marci. xv. Et cũ ſceleratis reputatus eſt. et clauis manuum ⁊ pedum innitebatur totum

pondus corporis·et ſic dilacerabantur ⁊ fundebantur foramina ma/
nuum ⁊ pedum continue. Unde ſi vidiſſes eum tam miſerabiliter pē
dentem defeciſſet anima tua pre dolore. Unde ⁊ memores domine
nos tui ſerui. ſed et plebs tua ſancta eiuſdez chriſti filij tui domini dei
noſtri tam beate paſſionis necnon ab inferis reſurrectionis ⁊ eius(qui
ſedet in celis)glorioſe aſcenſionis offerimus preclari maieſtati tue de
tuis donis ac datis hoſtiam puram.

Hec Crux notat chriſti crucifixi illuſionem vulgaribus claman/
tibus. Uach qui deſtruis templum ⁊ in triduo ⁊c̄. Et a principibus
dicentibus. Si filius dei eſt deſcendat nunc de cruce. ⁊ a militibꝰ of/
ferentibus ei acetum Jeſus vero pro eiſdem orauit patrem ſuum la/
chrymis ⁊ clamore valido mixtis ſanguine in genis ſuis exiſtēte dicēs
Pater dimitte eis. quia neſciunt quid faciunt.·Et petas vt eandem
pro te ad patrem dirigat ſanguinolentis lachrymis hoſtiam ſanctam

Hec crux ſignificat crucem exprobationis facte ſibi a latrone ſi
niſtro. quem increpans alter dixit Neqȝ tu times deum. hic homo iu
ſtus eſt. ⁊ dixit Memento mei domine dum veneris in regnum tuū.
Cui chriſtus ait. Hodie mecū eris in paradyſo Nunc latronem abſ/
ſit chriſtus ſanguine ſuo de dextera manu fluentem ⁊ ſaltantem ſcd̄m
Alexandrum de Hales. ⁊ ſic mundauit eum Roga eum vt ſic etiaȝ
te purget hoſtiam immaculatam. Crux hec ſignificat tormētuȝ
compaſſionis doloris matris Cui dixit intime compatiens Mulier
ecce filius tuus. Deinde dicit diſcipulo. Ecce mater tua. Non dicit
mater chariſſima. ſed communi nomine mulier. Credendum eſt em̄
ꝙ ſi dulciter matri locutus fuiſſet cor virginis per medium crepuiſſet
Dolores enim quos in partu non ſenſit iam ſuſtinuit. Queſo igitur
o miſericordiſſime Jeſu me intuere frequenter illis pietatis tue ocu/
lis. quibus matrem et diſcipulum reſpexiſti ſub cruce ſtantes et ama
re flentes· Quando altera alteri commendatur vltimum eius relin/
quens teſtamentum dicens. Ecce filius tuus. et cetera. Panem ſan/
ctum vite eterne.

Crux hec quarta eſt tormentum ſue a deo patre derelictionis cū
dixit Heli heli lamazabathani. Hoc eſt Deus meus deus meus: vt
quid me dereliquiſti. Et ſenſualitas erat expoſita penis ⁊ ea tharacte
diuine influentie erant ſuſpenſe. ſic ꝙ non redundabant in ſenſualita/
tem. ex cuius redundantia exſorptus fuiſſet omnis dolor in inferiori
portione rationis. ſicut in martyribus factum eſſe legimus. quia q̄nto
maior pena exterior eis infligebatur. tantomagis illis affluxit redun
dantia gaudij conſolationis. In ieſu autem factum eſt miraculoſe vt
non redundaret gaudium conſolationis diuine in ſenſualitatem. Et
calicem ſalutis perpetue.

Hec quinta crux ſignificat quintum verbum quod Jeſus in cru-
ce locutus eſt.et tormentum potationis aceti et fellis dum vt preſci-
ens potum amarum ſibi dandum petijt dicens. Sitio. At illi dede-
runt ſibi acetum felle mixtum. Unde beatus Bernardus. O bone
Jeſu de cruce taces, coronam ſpineam ſuſtines. pre ſiti clamas. Et
quid ſitis bone Jeſu. Certe ſitis noſtram ſalutem et redemptionem
hominis. Adhuc durat iſta ſitis.et vere ſtultus eſt qui eam non ex-
tinguit.

Supra que dicetur hoc extenſis manibus ſuper menſam alta-
ris. ſupra vtramqꝫ partem oblate. quia ſacerdos legalis offerens hir-
cum in ſancta ſanctorum pro peccatis populorum. poſita vtraqꝫ ma-
nu ſuper caput eius confitebatur omnia peccata populi iſrael. qui im-
precans capiti eius hirci emiſſarij quem emittit in deſertum. Leuiti-
ci decimoſexto. Qui portauit iniquitates eorum. Sic ſacerdos euan-
gelicus in ſancta ſanctorum ſcʒ in altari ponit vtramqꝫ manum ſuper
hoſtiam. In ſignum ꝙ ipſe ſacerdos offerens ⁊ populus ſunt digni
morte. ſed agnus dei ſuſtinuit mortem pro eiſdem. ⁊ ſacerdos confite-
tur iniquitates omnium. ⁊ precipue miſſam audientium. ⁊ illorum
quorum ante memoriam habuit. Ipſe enim eſt agnus qui tollit pec-
cata mundi. Joannis ſecundo. Quia omnis erant digni morte. ſed fi-
lius offert ſe pro omnibus ad mortem. Sicut Abel qui obtulit agnū
ita filius dei obtulit ſe agnum innocentem ex amore incomprehenſi-
bili erga nos. ⁊ tali amore offert ſeipſum quotidie pro nobis in alta-
ri. Et tali affectu a nobis debet aſpici ⁊ ſuſcipi ac ſi iam in inſtanti pri
mo fieret. ⁊ ſic fuit immolatus vt Abel. Iſte enim agnus eſt qui occi-
ſus eſt ab origine mundi. quia Abel erat figura eius. Secundo Je-
ſus fuit etiam immolatus: vt Iſaac a patre ſuo. quia deus pater pro-
prio filio ſuo non pepercit. ſed pro nobis omnibus tradidit illum ſm̄
apoſtolum. Tercio ieſus ſacrificio Melchiſedech (qui vinum et pa-
nem obtulit) per omnia aſſimilatus eſt qui quotidie ſe offert ſub ſpe-
ciebus panis ⁊ vini pro nobis deo patri. Et ſic rogante pro eis ſacer-
dote propicius erit dominus populo. ⁊ ergo dicitur hic ſupra que pro
picio. Nota ꝙ Jeſus dicitur ſacerdos in eternum ſm̄ ordinem
melchiſedech. quia ſicut Melchiſedech obtulit Abrahe reuertenti
de bello panem ⁊ vinum. ſic Chriſtus in via obtulit ſe per ineffabiles
dolores in ara crucis ſupplicans pro nobis lachrymis et clamore val-
do. Sic ipſe quotidie ſe offert patri pro nobis in miſſa ſuper altare.
non dolore. ſed amore. ⁊ ſic ipſe hic dicitur angelus magni conſilij ꝑ
cuius manus petimus hec preferri tanquaȝ per nuncium hirci emiſ-
ſarij in ſublime altare. ⁊ ſic offert ſeipſum in conſpectu diuine maie-
ſtatis. Et ergo per crucem que ſequitur dum dicitur (corpus)

figuratur penultimum verbum quod dixit in cruce ſcȝ Conſumma-
tum eſt. id eſt tibi patri offero totum opus obedientie ꝛ paſſionis mee
pro ſalute generis humani ꝛ meipſum. Supra que ꝓpicio ac ſere-
no vultu reſpicere digneris ꝛ accepta habere ſicuti accepta habere di
gnatus es munera pueri tui iuſti Abel ꝛ ſacrificiuȝ patriarche noſtri
Abrahe ꝛ quod obtulit tibi ſummus ſacerdos tuus Melchiſedech
ſanctum ſacrificiū immaculatā hoſtiam

¶ Supplices

Hic ſacerdos deuote inclinet ſe ꝛ oret cancellatis manibus ante
pectus. Hic em̄ hircus emiſſarius emittebatur liber in deſertum
per manum nuncij. id eſt angeli in celum. Et etiam inſtar Aaron pre
catur ſuper cornua altaris innitens altari extendēs manus ſacerdos
quaſi ipſo facto dicat Obſecramus te ſupplicis per crucem ꝛ paſſionē
quam ſuſtinuiſti in cruce expanſis manibus Et inclinatio deuota ſig
nificat ꝙ Jeſus morti appropinquans incepit deprimere oculos ꝛ pal
leſcere ꝛ nigreſcere nec habens vbi caput ſuum miſerijs feſſum. ꝛ ſpi-
nea corona ꝛ ſanguine in crinibus capitis congelato grauatum incli-
naret niſi ſupra pectus ſuum offerens ſeipſo patri pro peccatoribus.

Supplices te rogamus omnipotens deus iube hec perferri per ma
nus ſancti angeli tui in ſublime altare tuum in conſpectu diuine ma-
ieſtatis tue: vt quotquot ex hac altaris participatione ſanctificantur
ſuſcipere miſericorditer digneris. Oſculare altare ad dexteram partē
ſacroſanctum filij tui corpus.

Hec crux fit in memoria paſſionum quas paſſus eſt in toto corpo
re quaſi clamans illud ꝓphete. O vos omnes qui tranſitis per viam
attendite ꝛ videte ſi eſt dolor meus ſicut dolor veſter. Et ergo protu-
lit ſextum verbum Conſummatum eſt. id eſt tibi patri offero totū cor
pus obedientie ꝛ paſſionis mee pro ſalute generis humani. ꝛ hoc eſt
faſciculus mirre dilecti mei inter vbera mea cōmorabitur

Et ſanguinem ſumpſerimus Hec ſecunda crux que dicitur ſup
ſanguine notat ſanguinem effuſum ꝛ corpus torridum relictum. vt di
cit Gregorius. Cuius corpus ſanctiſſimū in ara crucis torridum ꝛ ſic
inclinato capite clamans voce magna ꝛ rauca lachrymando protulit
ſeptimum verbum ſcȝ Pater in manus tuas cōmendo ſpiritum meū
et hoc dicens expirauit. Hic intime perpende quantā ſuſtinuit penaȝ
dum nobiliſſima anima eius a ſuo amantiſſimo atꝙ tenerrimo cor-
pore ſeparabatur. Omni benedictione celeſti ꝛ gratia repleamur
per eundem chriſtum dn̄m noſtrum.

Tercia vero crux que fit ſup illo verbo benedictione. ꝛ facit in faci
em ſuam ſacerdos. notare poteſt titulum ſcriptuȝ ſuper caput Jeſu Je
ſus nazarenus rex iudeorum. hunc titulum triumphalem diabolus

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

maxime perhorreſcit. ergo munimus nos ea in facie contra diabolū
Memento etiam domine famulorum famularumqꝫ tuarum q̃ nos preceſſerunt cum ſigno fidei ⁊ dormiunt in ſomno pacis)
Memoria mortuorū genitiui. id eſt parentum ⁊ conſanguineorum. datiui quorū ſtipendijs viuis. Accuſatiui. id eſt inimicorum. vocatiui. id eſt illorum pro quibus rogatus es. Ablatiui. id eſt pro omnibus fidelibus defunctis. Etiam pro illis qui tibi confeſſi ſunt
Hic fit ſilentiū. ⁊ ſignificat chriſtū mortuū in cruce pendentem. ſed eius anima ad limbum deſcendit patrū. ⁊ ergo rogamus: vt nunc dignetur deſcendere ad purgatoriū inde animas liberando ſicut tunc animas de limbo liberauit dicens
Ipſis dn̄e ⁊ omnibꝰ in chriſto quieſcentibꝰ locū refrigerij lucis et pacis vt indulgeas dep̄camur per eundem chriſtū dn̄m noſtrū
Tunde pectus cū exaltatōe vocis ⁊ ſuſpirio dicens. Nobis.
Et ſignificat ꝙ centurio ⁊ iudei plurimi percutientes pectora ſua timuerunt valde. audientes ꝙ Jeſus moriens clamauit. ⁊ videntes. ꝙ ex latere domini perforato a Longino cum lancea ſanguis ⁊ aqua effluxerunt miraculoſe. ꝙ ſol obſcuratus eſt a ſexta hora vſqꝫ ad nonam ꝙ terra mota eſt ⁊ tremuit. ꝙ velum templi ſciſſum eſt ⁊c. Petre ſciſſe ſunt ex motu terre Quibus ſacerdos ſe ꝯformans recognoſcit ſe peccatorem dicens. Nobis qui pro alijs interceſſimus cum tamen nos magis hac indigeamus gratia. Hebreorū q̄nto. Quemadmodū pro alijs. ita pro ſe ⁊ pro pc̄tis offerre debet: Et licet omni tempore debeamus ex toto corde nos pc̄tōres recognoſcere. precipue tamen in ſacrificio miſſe cum in remiſſionem peccatorum hoc ſacroſanctum celebrat myſterium dicendo ex intimo cordis. heu. heu. heu. ꝙ anima mea nō compungitur pro peccatis pro quibus neceſſe fuit lancea vulnerari latus tuū o ieſu. ⁊ violari clauis manus tuas ⁊ pedes. heu ꝙ nō lachrymatur amaritudine ſpiritus meus. ⁊ cū tu deus meus ꝓ me potatus fueris amaritudine fellis Nobis Quoqꝫ pc̄tōribus famulis tuis de multitudine miſerationū tuarū ſperantibꝰ partem aliquā et ſocietatem donare digneris cū tuis ſanctis apl̄is ⁊ martyribꝰ cum Joānne Stephano Mathia Barnaba Ignatio Alexandro Marcellino Petro Felicitate Perpetua Agatha Lucia Agnete Cecilia Anaſtaſia ⁊ cū omnibus ſanctis tuis Intra quorū nos ꝯſortium nō eſtimator meriti. ſed venie q̄ſumus largitor admitte ꝑ chriſtū dn̄m nr̄m.
Et nō reſpōdet hic ab hoīe aſtante Amē nec in toto canone q2 ſimiliter creditur ꝙ ab angelis circūſtantibꝰ reſpōdetur Amen
Per quem hec Hec eſt totius canonis concluſio. Et innuitur in his octo crucibꝰ epilogus totius paſſionis dn̄i nr̄i ieſu chriſti.
Per quem hec omnia ſemper bona creas ſanctificas

Hec crux notat crucifixionem factam hora tercia linguis iudeoꝝ
clamantium. Tolle tolle, crucifige eum, dum ſtetit coram pylato ⁊ to
ta cohorte. indutus veſte purpurarum corona ſpinea in capite ꝛc.
Viuificas Hec crux ſignificat crucifixionem
factam hora ſexta. cum eleuatus fuit in cruce in eam affixus.
Benedicis Hec tercia crux ſignificat crucifixio
nem hora nona. in cruce factam.
Et preſtas nobis Hic flexis genibus coniunctis manibus
adora eum Petas licentiam ꝙ audeas eum tangere. Et cogita
ꝙ Joannes baptiſta (quo non ſurrexit maior inter natos mulierum)
contremuit ⁊ non audebat tangere ſanctum dei verticem. Et depone
corporale de calice. Per ipſum. Quia crucifixio facta eſt ſpacio trium
horarum quo vixit in cruce. ideo ſubſequenter fiunt hi tres cruces
(Cum ipſo et in ipſo) Fuit enim continue illis tribus horis in
maximo cruciatu. et in multa effuſione ſanguinis ſuſtentatus clauis
manuum et pedum. quibus totum corpus innitebatur. et ſic cōtinue
dilacerabantur vulnerum foramina Hic nota cum quan/
to tormento in cruce tribus pependit horis. Eſt tibi patri omnipotē/
ti in vnitate ſpiritusſancti omnis honor et gloria.
Iſte due vltime cruces ſignant ſanguinem et aquam de corde Je/
ſu tranſfixo fluentes. Et calix interius vltimo tangi ſolet cum oblata
Et ſignificat apertionem lateris cum lancea de quo exiuit ſanguis et
aqua. Nulli dubium quin mater Jeſu videns latus eius tam gran/
di vulnere aperiri. quin ſemiuiua cecidit in terram: Ut dicit Bona/
uentura Canticorum quarto. Vulneraſti cor meum ſoror mea in v/
no oculorum tuorum. Et trahitur vltima crux a ſummitate calicis q̄
ſi ad pedem eiuſdem. et reducitur iterum ſurſum. quia anima chriſti a
corpore ſeparata deſcendit ad limbum et rediit. Toto hoc tempore
ſacerdos ſtabit inclinato capite inſtar Jeſu in cruce pendentis. oſten/
dentis ſponſe ſue cor ſuum Per omnia ſecula ſeculorum
Dicitur alta voce in ſignum ꝙ hic eſt finis canonis. Et eleuatur cor/
pus chriſti parum cum calice. Et ſigni icat depoſitionē corporis chri
ſti de cruce Sic et Nicodemus ⁊ Joſeph fecerunt. Et reponitur ſuꝑ
corporale ſindone munda Per omnia ſecula ſeculorum. Amen.
Oremus Hic adoratur flexis genibus. quia mater ſua Ma
ria corpus eius de cruce depoſitum adorauit Preceptis ſaluta/
ribus moniti et diuina inſtitutione formati audemus dicere. Pater
noſter qui es in celis ꝛc. Chorus Sed libera nos a malo. Sa/
cerdos Amen. Deinde chorus reſpondit Sed libera nos a malo
In feſto Tunc ſubdiaconus repreſentat diacono. inuolutam pa/
tenam et diaconus eam diſcooperit et diſcoopertam ſacerdoti pre/

ſentat oſculando ſacerdotis dexteram/ ⁊ deponit cooperimentum de
calice. qꝛ patres in limbo oſculati ſunt chriſti dexteram cum dixerūt.
Aduenisti deſiderabilis. quē expectabamus in tenebris ⁊c. / Et debet
hec ſequens oratio (Libera nos) dici ſub ſilētio. qꝛ diſcipuli chriſti oēs
ſiluerunt mortuo chriſto. nec audebant publice loqui aut cōfiteri chri
ſtū. Et eleuat patenā. qꝛ aīa chriſti deſcendit ad inferos patres ibi il/
luminans ⁊ ſpolians principatus ⁊ poteſtates tranſduxit confidēter
palam triumphans illos in ſemetipſo. Et in ſignū victorie ⁊ triūphi
eleuat patenam. Et ſic petit ſacerdos vt nos etiā liberet nos ab oī ma
lo dicens   Libera nos queſumus dn̄e ab omnibꝫ malis p̄teritis p̄/
ſentibꝫ ⁊ futuris. ⁊ intercedente ꝓ nobis beata ⁊ glorioſa ſemꝑ virgine
dei genitrice Maria. cum beatis apoſtolis tuis Petro ⁊ Paulo at/
ꝗ Andrea cū omnibꝫ ſanctis. Da ꝓpicius pacem in diebꝫ noſtris
Hic ſacerdos oſculat̄ patenā. qꝛ reconciliauit ſanctos in limbo et
nos omnes. Coloceñ. ꝓmo. Recōciliauit nos in corꝑe carnis eius per
mortem. Ut ope miſericordie ſue adiuti ⁊ a pctō ſimus ſemꝑ liberi et
ab omni perturbatōe ſecuri.   Hanc crucem ſignat in faciē ſuam. qa
chriſtus recōciliauit nos deo patri ꝑ crucē ſuam ⁊ per crucē deuicit in/
fernum. Dehinc ſacerdos de ore calicis cooptorium remouet. qꝛ Jo/
ſeph ⁊ Nicodemus ad ſepeliendū corpus Jeſu lapidem ab oſtio mo/
numenti deuoluerunt. Et adorabit eum tremulus anteq̄ȝ eū eleuat et
portat ad calicem corpus Jeſu tanq̄ȝ ad ſepulchrū dicendo   Per
eundem dn̄m noſtrū Jeſum chriſtū filiū tuum   Diuiditur hoſtia q̄
ad ſpēs eius in duas partes, quaꝝ vna pars offertur in laudem corpo
ris chriſti quod eſt in celo ⁊ gloria. ⁊ ergo ſubditur   Qui tecum vi/
uit ⁊ regnat in vnitate ⁊c. Alia vero medietas offertur pro illis qui
ſunt in miſeria. Et quia eſt miſeria illorū qui ſunt in purgatorio. ⁊ il/
lorum qui ſunt in hoc mundo predeſtinati. ⁊ ideo illa alia medietas
ſubdiuiditur in duas partes cum dicitur   In vnitate ſpūſſancti de
us per omnia ſecula ſeculorū Amen   Hoc ſacerdos alta voce dicet
parum eleuando calicem cum vna parte hoſtie. quia chriſtus regreſ/
ſus eſt ab inferis cū ſpolio ⁊ triumpho ⁊ pompa nobili. Et in dicendo
alta voce.   Pax dn̄i ſit ſemꝑ vobiſcū. parti corpis chriſti miſtici ſcꝫ
fidelibus ſignificate per partem immergendam ſub tribulationibus
preſentis vite agoniſanti petit ſacerdos pacem pectoris in preſenti vi/
ta per gratiam ⁊ pacem eternitatis in futuro per gloriam. ⁊ facit tres
cruces cū hoſtia ſuꝑ calicē dicēdo. Pax dn̄i ⁊c. qꝛ tribꝫ diebꝫ fuit corpꝰ
chriſti in ſepulchro. ⁊ aīa in limbo patꝝ. Et poſt hoc immittit illā ꝑ/
tem corpis chriſti in calicē dicēdo   Fiat hec cōmixtio corpis ⁊ ſang/
uinis dn̄i noſtri ieſu chriſti oībꝫ nobis ſumētibꝫ ſalus mētis ⁊ corpis
in vitā eternā Amen.   Significat vnionē carnis ⁊ ſanguinis cum

anima chriſti iũ ſepulchro cũ reſurrexit. In triduo em̃ mortis chriſti a
nima fuit ſepata a corpe ⁊ ſanguie. ⁊ ſanguis a corpe. In reſurrectiõe
vero illoꝝ triũ vnio fuit fcã. ⁊ qꝛ chriſtus poſt reſurrectionẽ ſuã. Joan
nis. xx. dixit diſcipulis ſuis. Quoꝝ remiſeritis pctã remittunt eis cor
pus chriſti miſticũ in pn̄ti ſeculo inter inimicos militãs ꝓ remiſſione
pctoꝝ ſupplicat. ⁊ etiã petit pacẽ quã chriſtus diſcipulis ſuis dedit pꝰ
reſurrectõem ſuã dicẽdo Agnus dei q̃ tollis pctã mũdi ⁊c. Sacer/
dos mũdi rogat chriſtũ ꝓ pace eccleſie Inclinãdo dicens Dn̄e Jeſu
chriſti q̃ dixiſti apl̄is tuis. pacẽ meã do vobis. pacẽ meã relinquo vo/
bis. ne reſpicias pctã mea ſed fidẽ eccleſie tue. eamq꜄ ſm̄ volũtatẽ tuã
pacificare cuſtodire adunare ⁊ regere digneris Qui viuis ⁊ regnas de
us ꝑ oĩa ſecula ſeculoꝝ amen. Oſculãdo altare ⁊ oſculãdo crucem
in libro dicit. Pax chriſti ⁊ eccleſie dei abũdet in cordibꝫ vr̄is. In
ſignũ q̄ chriſtus dedit diſcipulis ſuis pacẽ dicẽs eis. Pax vobis. Joã
nis. xx. Dixit ieſus diſcipulis ſuis. Pax vobis Et ſic ſacerdos oſ/
culatur crucẽ in libro Hec cũ dixiſſet oſtẽdit eis manus ⁊ latus in cu/
ius ſignũ ſacerdos cancellatis manibus vertit ſe ad miniſtꝝ oſtẽdens
ei manus. oſculãdo imaginẽ a miniſtro ſibi pn̄tatam ⁊ oblatã. dando
eidem miniſtro in ꝑſona oĩm diſcipuloꝝ pacem ⁊ dicit. Pax tecũ. ha
beto vinculũ pacis ⁊ charitatis vt aptus ſis ſacris myſterijs chriſti

Significat q̄ chriſtus iteꝝ dixit eis pax vobis ⁊c. Et cũ hoc dixiſ
ſet inſufflauit ⁊ ait diſcipulis. Accipite ſpm̄ ſcm̄. qꝛ ſpũaliter oẽs pſen
tes in grã cõicant corde. ⁊ ſic ſacerdos dat miniſtro pacis ⁊ charitatis
vinculũ. ⁊ ꝑ eum omnibꝫ q̃ interſunt miſſe. qꝛ charitas dei diffuſa eſt
in cordibꝫ veſtris ꝑ ſpm̄ſanctũ. Et pro cõmunione q̃ in ꝓmitiua eccle
ſia ſingulis diebꝫ omnibꝫ ⁊ ſingulis q̃ intererãt miſſe fiebat ſacramen
taliter ⁊ ſpũaliter datur pax ſingulis. In quo ſignificat q̄ corde com/
municent ſcꝫ ſpũaliter. Cãtico. ꝓmo. Oſculetur me oſculo oris ſui

Anteq꜄ cõmunicet dicat inclinatus hãc orõem. Dn̄e ieſu chri/
ſte fili dei viui qui ex volũtate patris coopante ſpũſancto ꝑ mortẽ tu/
am mundũ viuificaſti. libera me ꝑ hoc ſacroſcm̄ corpus ⁊ ſanguinem
tuũ ab omnibus iniq̃tatibꝫ meis ⁊ vniuerſis malis ⁊ fac me tuis ſem
per obedire mandatis. ⁊ a te nunq꜄ ſinas in ꝑpetuum ſepari. Qui cũ
eodem deo patre ⁊ ſpũſcõ viuis ⁊ regnas ꝑ oĩa ſecula ſeculoꝝ Amen.

Et qꝛ quotienſcũq꜄ mãducabimus panẽ hũc. ⁊ calicẽ dn̄i bibemꝰ.
mortẽ dn̄i annũciabimus donec veniat. ꝓmo Corinthioꝝ. xi. Jõ ha/
benda eſt memoria paſſionis mortis chriſti an̄ corpis ⁊ ſanguis eiuſ/
dem ſumptõem celeriter ⁊ cũ omĩ deuotõe corde cõtrito ⁊ reuerenter
vitando cordis diſtractõem ⁊ mentis euagatõem. ne perdant deuotõ
nem irruentes cogitatões. Et cogita quid tuipſe ſis. ⁊ quãtus ille quẽ
accepturus es. qui etiã pro tuis pctis ex nimio amore tuo obprobrijſ/

ſimã ſuſtinuit mortẽ. ꝛ ſanguĩe ſuo ꝓcioſiſſimo ꝓ te moriẽs in patibu/
lo redemit te. ꝛ quotidie te eodẽ ſanguĩe potat ꝛ corpe nutrit. Quid
amplꝰ debuit facere ꝛ nõ fecit. Hãc vltimã memoriã ſui nobis reliqt
quaſi neſciẽs ſe a nobis ſepare. ſ; ſeipm̃ inſepabilr̄ ſub ſpẽb' panis ꝛ vi
ni qſi pignus relinquẽs: vt quotiẽs inſpexeris amoris ſui immenſi re/
cordaris: ſi illud pignꝰ ꝑfecte inſpexeris abſq; fletu ꝛ magno deſiderio
et ſuſpirio offerre ꝛ accipe nõ potes Dũ accipias corpus dñi in ma
nu dicas Panẽ celeſtẽ accipiã et nomẽ dñi inuocabo. dñe nõ ſu; di
gnus vt intres ſub tectũ meũ etc̄. Hic accipite corpꝰ dñi cũ mḡno
tremore ꝛ deuotõe Ad calicẽ domini. Quid retribuam do
mino pro omnibus que retribuit mihi Calicem ſalutaris accipi
am ꝛ cetera. Sanguis domini noſtri Jeſu chriſti. ꝛc̄. Quod ore ſum/
pſimus domine pura mente ꝛc̄. Canticorum quinto. Comedite ami/
ci et bibite et inebriamini chariſſimi. Comedite corpus meum et bibi
te ſanguinem meum et inebriamini in diuinitate mea. verbum caro
factum eſt vt cibus angelorum fieret cibus hominum

¶Communio

Communio ſignificat gaudium de communione corporis et
ſanguinis Jeſu. Pſalmiſta. Jn voce exultationis et ꝯfeſſio/
nis ſonus epulantis.

¶Complende

Complende leguntur extenſis manibus ſm̄ Jnnocentium. Et
ſignificãt benedictionem quam rogat fieri a deo in ꝯplendis ſiue ora
tionibus preſbyter/ Sicut chriſtus aſcenſurus in celum eleuatis ma
nibus benedixit eos. Leuitici nono. Cumq; cremati eſſent adipes in
altari extendens ſacerdos legis antique manum ad populum bene/
dixit eis. Sic etiam ſacerdos euangelicus hoſtia oblata et concrema
ta. et deo patri miſſa benedicit populo. Jn feſtis tamen diaconus can
tat Jtẽ miſſa eſt. ꝛ repreſentat illud canticum angelorum. ſcilicet. Vi/
ri galilei quid ſtatis aſpicientes in celum. hic ieſus qui aſſumptus ẽ
a vobis quemadmodum vidiſtis eũ aſcendẽtem in celum ita veniet.
et cetera. Luce vltimo. Benedictio tamen fit a ſacerdote ſuper popu/
lum per ſignum crucis. Chorus vero congratulando reſpõdit. Deo
gratias. imitando apoſtolos qui adorantes eum regreſſi ſunt Hieru
ſalem cum gaudio magno. Et in fine miſſe ſacerdos ex intima deuo/
tione leget hymnum trium puerorum. quia ſacerdos inſtar puerorũ
iam extitit ex ſumptione ſacramenti in camino ignis ſumme deuotio/
nis purgatus. Et vt alter Simeon poſtq̃ accepit puerum Jeſum in
vlnas cordis ſui ex intimis ſuſpirijs cantat canticum ſimeonis. Nũc
dimittis ſeruum tuum domine ſecundum verbum tuum in pace. Et
ergo dicit Bonauentura in ſermone de corpore chriſti. Si poſt com/

munionem non ſentis aliquam ſpecialem refectionem. ſignum eſt in/
firmitatis tue ſpiritualis vel mortis. Ignem em̄ poſuiſti in ſinum et
non ſentis calorem. Mel in ore et non ſentis dulcedinem. Si vero cō
ſolatōem ſentis aliquā nō tibi ſed diuine tribue bonitati.

¶ Hec de calciamēto dn̄i bn̄dicta ſufficiāt.

¶ Tractatus fr̄is Guilhelmi de Gouda or-
dinis minoꝝ de obſeruātia. de expoſitōe miſ
ſe ⁊ de modo celebrandi. ſacerdotibus deuo-
te celebrare volentibus vtilis et neceſſariꝰ.
Finit feliciter. Impreſſus Dauentrie Anno
dn̄i. M. CCCCCiiij.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

[illegible]

secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum

Usque quo domine oblivisceris me in finem? usque quo avertis faciem
tuam a me. Quamdiu ponam consilia in anima mea: dolorem
in corde meo per diem. Usque quo exaltabitur inimicus meus super
me: respice et exaudi me domine deus meus. Illumina oculos meos
ne umquam obdormiam in morte: ne quando dicat inimicus
meus prevalui adversus eum. Qui tribulant me exultabunt
si motus fuero: ego autem in misericordia tua speravi. Exultabit cor meum
in salutari tuo: cantabo domino qui bona tribuit michi et psallam

bitis gentes de terra illius. Desiderium pauperum exaudivit
dominus: preparationem cordis eorum audivit auris tua. Iudicare
pupillo et humili: ut non apponat ultra magnificare se
homo super terram.

In domino confido quomodo dicitis anime mee: transmigra in montem
sicut passer. Quoniam ecce peccatores intenderunt arcum: paraverunt
sagittas suas in pharetra: ut sagittent in obscuro rectos
corde. Quoniam que perfecisti destruxerunt [illegible]

Dominus in templo sancto suo dominus in celo [illegible] Oculi [illegible]

Raymun
di
Summula

W 8

7290

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN